

ଇହା ସୁକିତେଛି ଚନ୍ଦ୍ରମାତ୍ର ସଲିତେଛେ ହେ ମହାରାଜ ଏହି ବଟେ କିନ୍ତୁ
ଫାକ ଭୁଲଚର ମେଇ ଜନ୍ମେ ଆମରଦିଗେର ବିପଞ୍ଚେତେ ନିଥୁକ୍ତ କି
ପୁକାରେ ମୁଖ୍ୟମ କରା ଯାଏ । ପଣ୍ଡିତରେ ତାହା କହିଯାଇଛନ ଯେ
ଲୋକ ସ୍ଵପନକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଯା ପରପଞ୍ଚେତେ ଆମକ୍ତ ହୟ ମେ
ମୂର୍ଖ ନିଲବର୍ଗ ଶୂଙ୍ଗାଲେର ନ୍ୟାୟ ପରକର୍ତ୍ତକ ହତ ହୟ ରାଜା କହିଲେନ
ଏ କି ପୁକାର ମନ୍ତ୍ରୀ କହିତେଛେ ।

କାନନେତେ କୋନ ଶୂଙ୍ଗାଲ ଥାକେ ମେ ଆପନ ଇଚ୍ଛାତେ ନାଗରୋପାନ୍ତେ
ଭରଣ କରତ ନିଲିଭାଣେ ପଡ଼ିଲ ଅନ୍ତର ତାହାହିତେ ଉଠିତେ ପାରିଲ
ନୀ ପୁତ୍ରାତ କାଳେ ଆପନାକେ ମୃତେର ନ୍ୟାୟ ଦେଖାଇଯା ଥାକିଲ ।
ତାର ପର ନିଲିଭାଣେର ସ୍ଵାମୀ ଇହା ଜାନିଯା ତାହାହିତେ ଉଚାଇଯା
ଦୂରେ ଲଇଯା କେଲିଲ ମେ ସ୍ଵାନହିତେ ଜୟୁକ୍ତ ପଲାଇଲ ଅନ୍ତର ଏ ଶୂ
ଙ୍ଗାଲ ଅନ୍ତରେ ଘିଯା ନିଜ ଶାତୀରକେ ନିଲବର୍ଗ ଦେଖିଯା ଚିନ୍ତା କରିଲ
ଆମି ଉତ୍ତମବର୍ଗ ହିଁ ଯାଛି ତବେ ଆମି ଆପନାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟତାକେ କେବେ
ସାଧନ ନା କରି ଏହି ଆଲୋଚନା କରିଯା ଶୂଙ୍ଗାଲେରଦିଗକେ ଆହୁନ
କରିଯା ମେ କହିଲ ଭଗବତୀ ବରଦେବତାକର୍ତ୍ତକ ସହସ୍ରମାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବୀସଥି
କରଣକ ବରରାଜ୍ୟେ ଆମି ଅଭିଧିକ ହିଁ ଯାଛି ଏହେତୁକୁ ଆଜି
ଅବସ୍ଥି କାନନେତେ ଆମାର ଆଜାତେ କର୍ମକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶୂଙ୍ଗାଲେର ତାହାକେ
ଉତ୍ତମ ବର୍ଗ ଦେଖିଯା ଆଷାନ୍ତ ପୁନାମ କରିଯା କହିଲ ହେ ମହାରାଜ ଆ
ପନି ଯେ ରଥ ଆଜା କରେନ ଏହି ପୁକାରେ ସମସ୍ତ ବନବାସି ପଞ୍ଚତେ ତାହା
ର ପୁରୁଷ ହିଁଲ ଅନ୍ତର ମେ ସହିକୁ ଜାତିତେ ପାରିବୃତ୍ତ ହିଁ ଯା ମହାନ୍ତୁ
ଶାଧନ କରିଲ ତାହାର ପର ମେ ବ୍ୟାଘ୍ର ସିଂହାଦି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ପରିଜନକେ
ପାଇଯା ସଭାତେ ଶୂଙ୍ଗାଲେରଦିଗକେ ଦେଖିଯା ଲଜ୍ଜିତ ହିଁ ଯା ମରଳ ଜ୍ଞା
ତିକେ ଅପମାନ କରିଯା ଦୂର କରିଲ ତମନ୍ତର ଶୂଙ୍ଗାଲେରଦିଗକେ ବିମନ
ଦେଖିଯା କୋ ବୃକ୍ଷ ଜୟୁକ୍ତ ଏହି ପୁତ୍ରଜ୍ୟ କରିଲ ତୋମରା ବିଯଶ ହିଁ ଏ

ମା ନୌତିଜ ମର୍ଯ୍ୟାବିଂ ଆମରୀ। ଏହି ଅନଭିଜ୍ଞକର୍ତ୍ତ୍ତକ ସେ ପରାଚୂତ ହିଁ
ଯାହିଁ ସେଇହେତୁକ ଯେବେଳେ ଏ ନଷ୍ଟ ହୟ ତାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏହି ସ୍ୟାମୁ ପୁଣ୍ୟ
ତିରୀ। ବର୍ଗ ମାତ୍ର ଦେଖିଯା ଶୃଗୁଳ ନା ଜାନିଯା। ଇହାକେ ରାଜା କରିଯା
ଜାନେ ତବେ ଏ ଯେ ରପେ ପାରିଚିତ ହୟ ସେଇରୂପ କର ତାହାଟେ ଏହି
ପୁନ୍ଦର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସକଳେ ସାଯଠ୍କାଳେ ମଧ୍ୟିପେତେ ଏକ କାଳେଇ ଅତି
ଶ୍ଵେତ ଶବ୍ଦ କରିଯା ତାହାର ପର ସେଇ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲ କରିଯା। ଜାତିଷ୍ଵଭାବ
ହେତୁକ ସେଓ ରବ କରିବେକ । ଅନ୍ତର ସେଇ ପୁନ୍ଦର କରିଲେ ତାହା
ହେଲ ଯେହେତୁକ ଯାହାର ସେ ସ୍ଵଭାବ ଆଛେ ସେ ସର୍ବଦାଇ ଅପାରିହାର୍ୟ
କେନା ଯଦି କୁକୁର ରାଜା କୃତ ହୟ ତବେ ସେ କି ଚମ୍ପାଦୁକା ଭୋଜନ
କରେ ନା ତାହାର ପର ଶବ୍ଦେତେ ଜ୍ଞାନ କରିଯା ସ୍ୟାମୁ ମେ ଶୃଗୁଳକେ ନଷ୍ଟ
କରିଲ । ବିଜେଯା ତାହା କହିଯାଛେନ ଛିନ୍ଦୁ ଓ ମର୍ମ ଓ ବଲ ସମସ୍ତଙ୍କ
ନିଜ ବିପକ୍ଷ ଲୋକ ଜାନେ ଆର ଅଥି ଯେମନ ଶ୍ରୁତ ସ୍ଵର୍ଗକେ ଦାହ କରେ
ଏହିରୂପ ଅନୁଃକ୍ରମଶ୍ଵ ସ୍ୟାପାରକେ ଦାହ କରେ ଅତଏବ ଆମି ବଲି ସେ
ଲୋକ ସ୍ଵପନକେ ତାଗ କରିଯା ଇତ୍ୟାଦି ।

ରାଜା କହିଲେନ ସଦ୍ୟପି ଏହିରୂପ ତଥାପି ଦେଖ ଏ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୂରହିତେ
ଆସିଯାଛେ ତାହାର ସଂଗୁହେତେ ବିଚାର କରା ଯାଇବେ । ଚକ୍ରବାକ ବଲି
ତେଛେ ହେ ମହାରାଜ ଚର ପାଠାନ ଶିଯାଛେ ଦୂର୍ଗ ଓ ପୁନ୍ତ୍ରତ ହିଁଯାଛେ
ଅତଏବ ଶ୍ରକକେ ଆନିଯା ପାଠାନ ଯେହେତୁକ ବଲବାନ ଦୂତେର ନିଯୋଗ
ଦ୍ୱାରା ନନ୍ଦନାମେ ରାଜା ଚାନକୀଙ୍କେ ନଷ୍ଟ କରିଯାଛେ ସେଇ ନିମିତ୍ତେ
ବୌରୟୁକ୍ତ ହିଁଯା ଦୂରହିତେ ସ୍ୟବହିତ ଦୂତକେ ଦେଖିବେକ । ଅନ୍ତର
ସତ୍ତା କରିଯା ଶ୍ରକ ଏବଂ କାକକେ ଆହୁାନ କରିଲ ଶ୍ରକ କିଞ୍ଚିତ ଉତ୍ସ
ଅନ୍ତକ ହିଁଯା ଦୂତାମନେ ବସିଯା ବଲିତେଛେ ଓ ହେ ହିରଣ୍ୟଗର୍ତ୍ତ ତୋମା
କେ ମହାରାଜାଧିରାଜ ଅମିଶ୍ଚତ୍ରବର୍ଗ ଆଜା କରିଯାଛେ ଯଦି ପୁଣେ
କିମ୍ବା ସମ୍ଭବିତେ ପୁଯୋଜନ ଥାକେ ତବେ ଶିଥୁ ଆସିଯା ଆମାର ଚର

গেতে পুণ্যাম কর নতুবা অবহানের বিভিন্নে স্থানান্তর চেষ্টা কর
রাজা হন্ত হইয়া কহিলেন আঃ আমার অগ্রেতে কেহ নাই যে ই
হাকে গলাতে হাত দিয়া বাহির করিয়া দেয়। মেঘবর্ণ উচিয়া
বলিতেছে হে মহারাজ আজ্ঞা করুন দুষ্ট শুককে নষ্ট করি সঙ্গজ
রাজাকে এবং কাককে সাত্ত্বন। করত বলিতেছে শুন যে সভাতে
বৃক্ষ নাই সে সভাই নয় যে বৃক্ষেরা ধৰ্ম বলে না তাহার বৃক্ষই নয়
যে ধৰ্মেতে সত্য নাই সে ধৰ্মই নয় যে সভ্যেতে ছল আছে সে
সত্যই নয় যেহেতুক এই ধৰ্ম মেঘ দুষ্টও অবধা হয় যেহেতুক
রাজা দুষ্টমুখ অতএব শন্তি উপর্যুক্ত হইলেও দুষ্ট অন্য পুকার বলে
ন। আর কোন ব্যক্তি দুষ্টের বাক্যেতে আপনাকে অধম করিয়া ও
পরকে উত্তম করিয়া মানে দুষ্ট সঙ্গদাই অবধ্যভাবেতে সমন্তব্ধ
বলে। তাহার পর রাজা এবং কাক আপন সভাবকে পাইল
শুকও উচিয়া চলিল পশ্চাত চক্ৰবাককর্তৃক আনন্দ করিয়া পু
রোধ করিয়া স্বর্ণালঙ্কারাদি দিয়া পুরিত হইয়া গেল। শুকও
বিক্ষ্যাচলের রাজাকে পুণ্যাম করিল। রাজা কহিলেন শুক বৃত্তান্ত
কি এই দেশ কি রূপ শুক বলিতেছে হে মহারাজ সংক্ষেপেতে
এই বার্তা ইদানী নংগুমের উদ্যোগ করুন এই কর্মানুষীগ দেশে
স্বর্গের এক দেশ রাজা ও ছিতীয় স্বর্গপতি কি পুকারে বর্ণনা
করিতে সমর্থ হই। অনন্তর সকল শিষ্টেরদিগকে আহুন ক
রিয়া মন্ত্রণা করিবার নিমিত্তে বসিলেন আর কহিলেন সংপুত্র
কর্তব্য যুদ্ধেতে যে পুকার কর্তব্য তাহা উপদেশ কর কিন্তু যুদ্ধ
অবশ্য কর্তব্য। তাহা পশ্চিমেরা কহিয়াছেন সন্তুষ্টি রাজারা যে
মন নষ্ট হয় এমনি অসন্তুষ্ট বুজ্জাণেরা নষ্ট হয় এবং লজ্জিতা
বেশ্মায়া নষ্ট হয় এবং নির্লজ্জ কুলস্ত্রীয়া নষ্ট হয়। দুর্দশী

ମାତ୍ରେ ଗୁପ୍ତ ବଲିତେହେ ହେ ରାଜାରାଜ, ସମିତ୍ରହେ ତୁକ ମୁଦ୍ର ବିହିତ ନୟ
ଯେହେ ତୁକ ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ସୁହାନ୍ ମକଳ ଯଥର ଅନୁଗ୍ରତ ହୟ ଆର ବିଗ
କ୍ଷେତ୍ରଦିଗେର ଇହାର ବିଗରୀତ ହୟ ତଥର ରଗ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆପର ଭୂମି ନିଃ
ଶର୍ଣ୍ଣ ଏହି ତିନ ସଂଗ୍ରାମେର ଫଳ ଇହା ଯଥନ ବିଶ୍ଚିତ ହୟ ତଥନ ବିଗୁହ୍
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ରାଜା ସଲିଲେନ ହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆମାର ସୈନ୍ୟ ନିରୀଙ୍ଗନ କର
ଆର ଉତ୍ତରଦେର ଉପହୋଗିତା ଜାନ ଏବଂ ଦୈବଭକ୍ତକେ ଆହଁନ କର
ଶ୍ଵତ ଲଘୁ ନିର୍ଗର୍ଭ କରିଯା ଦେବ । ମନ୍ତ୍ରୀ ବଲିତେହେ ତଥାପି ଅକ୍ଷ୍ୟାଂ
ଯାତା ଉପଶୁଭ ନୟ ଯେହେ ତୁକ ଯେ ମୃଢ଼ ଲୋକେରା ଶତ୍ରୁର ବଳ ବିଚାର
ନା କରିଯା ସହସା ସୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପୁରେଶ କରେ ତାହାରା ବିଶ୍ଚଯ ଶତ୍ରୁ
ଧାରାଲିଙ୍ଗନ ପାଇ । ରାଜା କହିଲେନ ହେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆମାର ଉତ୍ସାହ ଭଜ
ସର୍ବର୍ଥ୍ୟା କରିଓ ନା ଜୟେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ ପୁକାରେ ପର ଭାବାକ୍ରମନ କରେ
ତାହା କର । ଗୁପ୍ତ ବଲିତେହେ ତାହା କହି କିନ୍ତୁ ତାହାର ଅନୁଷ୍ଠାନିକ
ଫଳର ହୟ ଇହା ପଣ୍ଡିତେରା କହିଯାଇଛେନ ଶାନ୍ତିଜ୍ଞ ନୃପତିର ଅନୁଷ୍ଠାନ
କା କରିଲେ ମନ୍ତ୍ରଗତେ କି ପୁରୋଜନ ଯେହେ ତୁକ କ୍ରୂଷ୍ଣ ଜାନେତେ ରୋ
ଗେର ଶମତା କୋଥାଓ ହୟ । ରାଜା ଆର ଦେଶ ଅତିକ୍ରମଣୀୟ ନୟ
ଯେ କୃପ ଶ୍ରମ୍ୟାଛି ତାହା ନିବେଦନ କରି ଶମନ । ହେ ନରପତି ଯେ
ହାନେ ନଦୀ ଗିରି କାରନ ଦୂରେତେ ଭୟ ଆଛେ ମେଇଁ ମ୍ଭାବେ ବୃଦ୍ଧି
କୃତ ସୈନ୍ୟେର ମହିତ ମେରାପତି ଯାଉଛନ୍ତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବୀର ପୁରୁଷେର
ମହିତ ମେନାଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଗ୍ରେତେ ଯାଉଛନ୍ତି ମଧ୍ୟେତେ ଶ୍ରୀଲୋକ ପୁଭୁ ଭାଣୀର
ଆର ଉତ୍ତମ ଯେ ବଳ ଇହାରା ଯାଉଛନ୍ତି ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ଵେତେ ଘୋଟକେବ୍ରା ଯେ
ଟକେର ପାର୍ଶ୍ଵେତେ ରୁଥ ମକଳ ରଥେର ପାର୍ଶ୍ଵେତେ ହଣ୍ଟି ମକଳ ହଣ୍ଟିର
ପାର୍ଶ୍ଵେତେ ପଦାତିରା ଯାଉଛନ୍ତି ପଞ୍ଚାବ ମେରାପତି ଥିଦ୍ୟମାନ ମେରାକେ
ଆଶ୍ରାମ କରତ ଅଛ୍ନ୍ତି । ଯାଉଛନ୍ତି ମନ୍ତ୍ରିର ଏବଂ ଉତ୍ତମ ଯୋଜାର ମହିତ
ରାଜା ସୈନ୍ୟ ଲହିଯା ଜଳଯୁଦ୍ଧ ପର୍ବତବିଶିଷ୍ଟ ଉଚ୍ଛନ୍ନିଚ ଦେଶ ହଣ୍ଟିତେ ମେ

ভূমি দেশ আপ্তে জলে মৌকাতে সর্বত্রই পদাতিতে যাইবেক।
 বর্ষাকালে হস্তির অন্য কালে ঘোঁড়ার সর্বদাই পদগোর গমন পথস্থ
 পর্বতেতে আর দুর্গ পথেতে রাজার রক্ষা কর্তব্য। যোদ্ধাকৃত
 রাজা রক্ষিত হইলেও ঘোণিনিদুতে শয়ন করিবেন। দুর্গ ও শত্ৰু
 ও উপমুর্দ্ধকদ্বারা বৈরিকে নষ্ট করিবেক এবং আকর্ষণ করিবেক
 পরদেশ পুরুষেতে বনজ লোকেরদিগকে অগ্নি করিবেক। যে
 স্থানে রাজা থাকেন সেই স্থানে কোষ করিবেক কেননা ধনাগার
 যত্তিকে রাজস্তু হয় না তাহাহ ইতে নিজ দাসেরদিগকে দিবেক
 কেননা দাতার হইয়া কোন লোক যুদ্ধ না করে যেহেতুক হে বৃপ্ত
 তি মনুষ্যের ভূত্য মনুষ্য নয় কিন্তু ধনের দাস কেননা ধনাধন
 নিমিত্তেই মহস্তু ক্ষুদ্রস্তু হয়। সেনারা পরম্পর ঐক্য হইয়া যুদ্ধ
 করিবেক এবং রক্ষাও করিবেক আর যে কিছু উত্তর সৈন্য তাহা
 বৃহের মধ্যেতে করিবেক। হে রাজাধিরাজ সেনার অগ্নেতে
 পদাতিকে মিয়োগ করিবেক হৈরিকে রোধ করিয়া থাকিবেক আর
 ইহার দেশকেও ব্যামোহ দিবেক। সমভূমিতে রথ ও অপ্তে
 যুদ্ধ করিবেক জলপুর দেশেতে নৌকা ও হস্তিতে যুদ্ধ করিবেক
 শৃঙ্খলতাকীর্ণ দেশেতে ধনুর্বারা যুদ্ধ করিবেক হলেতে খড় চর্ম
 অন্তর্দ্বারা যুদ্ধ করিবেক তচ্ছাগ ও প্রাকার ও পরিণা এই সকল
 কে নষ্ট করত বিপক্ষের থাস অন জল কাটকে সর্বদা নষ্ট করি
 বেক। রাজার সৈন্যের মধ্যে গঞ্জই পুধান অন্য কেহ তাঁদৃশ
 নয় কেননা আগন অবয়বেতেই হস্তী অট্টায়ুধ হয় যেহেতুক
 সেনার মধ্যে অথ সেন। সজীব প্রাকার হয় সেইহেতুক ঘোটকা
 ধিক রাজা স্থলযুদ্ধেতে জয়ী হয়। তাহা কথিত আছে অশ্বা
 রুচ যোদ্ধারা দেবতারদিগেরও অজেয় কেননা দুরমু বিপক্ষেরাও

ତାହାର ହତ୍ତି । ସକଳ ସୈନ୍ୟର ରଙ୍ଗା କରାଇ ପୁଅମ ଯୁଦ୍ଧ କରା ଦିଗ୍
ନିର୍ଗୟ କରା ପଥଶୋଧନ କରା ଯୋଧାର ଦିଗେର ରଙ୍ଗା କରା ପଦାତିକେର
କାର୍ଯ୍ୟ କହେନ ସଭାବତୋ ବୀର ଅଞ୍ଚଲିବିଷ, ଅବିରକ୍ତ ଅଶ୍ଵାସ୍ତ ପୁଣିକ୍ଷ
ଛତ୍ରିଯତ୍ତଳ୍ୟ ଏହି ସକଳ ସୈନ୍ୟକେ ବିଜେରା ଉତ୍ତମ କରିଯା ଜାମେନ ।
ପୃଥିବୀତେ ସ୍ଵାମିକୃତ ସମ୍ବାନେତେ ମନ୍ୟେରା ଯାଦୂଶ ଯୁଦ୍ଧ କରେ ରାଜାର
ଅନେକ ଥନ ଦୃଢ଼ ହିଲେଓ ତାଦୂଶ ଯୁଦ୍ଧ କରେ ନା । ତଥାପି ଅସାର
ପର ବିବେଚନା କରନ ଯେହେତୁ ଉତ୍ତମ ଅଙ୍ଗ ସୈନ୍ୟଓ ଭାଲ ମନ୍ତ୍ରକ
ଶ୍ରେଣୀ କବିବେ ନା । ଯେ ନିରିତ୍ତେ ଅଧିମ ସୈନ୍ୟର ଭଙ୍ଗ ଓ ଉତ୍ତମ ମେନାର
ଭଙ୍ଗ କରେ । ଅପୁସରତା ଯୁଦ୍ଧ ହୁଲେ ଅନାଗମନ ଦାତବ୍ୟ, ବେତନାଦି
ନା ଦେଓଯା କାଳ ଯାପନ କରା ପୁତିକାର ନା କରା ଏହି ସକଳ ଯୁଦ୍ଧରେ
ଔଦ୍‌ଦ୍ୱୟାର ଚିହ୍ନ । [ଜୟେଷ୍ଠ ରାଜା ଦୁଃସାଧ୍ୟ ଶତ୍ରୁ ମେନାକେ ବ୍ୟାମୋହ
ଦେଇତ ଅନାଯାସମାଧା ହିପକ୍ରେର ଦୂରଦେଶ ଗମନ ଶୁଣ୍ଟ ମେନାକେ ଅତି
ଶୟ ପୋମଗ କରିବେକ । ଦ୍ୟାୟାଦିତ୍ତରେ ଶତ୍ରୁର ଭେଦକାରକ ମନ୍ତ୍ର ଅନ୍ୟ
ନାହିଁ ଏହିହେତୁ ମେହି ଶତ୍ରୁ ଦ୍ୟାୟାଦିକେ ସତ କରିଯା ଉତ୍ୟାଇବେକ ଯୁଦ୍ଧ
ରାଜେର ସହିତ କିମ୍ବା ପୁଧାନ ମନ୍ତ୍ରର ସହିତ ମନ୍ତ୍ର କରିଯା ହିରଚିନ୍ତ
ଅଚିଯୋକ୍ତାର ଅନ୍ତଃ କରଣେ କ୍ରୋଧ କରାଇବେକ । ଖଲ ମିତ୍ରକେ ଯୁଦ୍ଧରେ
ଭଙ୍ଗ ଦିଯାଓ ନଟ କରିବେକ କିମ୍ବା ଗୋର ଆହରଣପୁଯୁକ୍ତ ଓ ତାହାର
ପୁଧାନ ଆଶ୍ଚିତ୍ରର ବନ୍ଧନପୁଯୁକ୍ତ ନଟ କରିବେକ । ରାଜା ପର ଦେଶା
କ୍ରମଣ କରିଯା ସଦେଶ ରଙ୍ଗା କରିବେକ କିମ୍ବା ଦନି ଓ ସମ୍ବାନ୍ଧାର
ରଙ୍ଗା କରିବେକ ଗେହେତୁକୁ ସେ ରଙ୍ଗଣ୍ଠି ଥନ୍ତି ହୁଯ । ରାଜା କହିଲେନ
ଆଃ ଅନେକ କଥାତେ କି ପୁଯୋଜନ ଆପନାର ବୃଦ୍ଧି ପରେର ହାନି ଏହି
ମୌତି ତାହାକେ ସ୍ଵିକାର କରିଯା ବିଜେରା ବାଚନତା ଜାନକେ ପାଯ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ହାନ୍ୟ କରିଯା କହିତେଛେ ଏହି ସକଳ ବିଶେଷ କରିଯା କହେନ

�িন্ত এই পুঁজী উচ্চুল অপর পুঁজী শাস্ত্রনিয়ন্ত্রিত যেহেতু আ
লোক ও অস্থাকারের সামান্যাবিকরণ কোথায় অর্থাৎ যেমন এক
অধিকযোগে আলোক ও অস্থাকার দুই খাকে না এমনি একাধারে
উচ্চুলত্ব ও শাস্ত্রনিয়ন্ত্রণ দুই খাকে ন। তাহার পর রাজা উচি
য়া দৈবজ্ঞ চর্তৃক জাপিত লংগুতে যাত্রা করিলেন। অনন্তর পেরিত
চর ছিয়াগর্ভসমীপে আসিয়া কহিল হে মহারাজ চিত্রবর্ণ রাজা
আগত পুঁয় সংপুত্র মলয় পর্বত সরিথাবে বাস করিতেছে অনু
ক্ষণ দুর্গামুসন্ধান কর্তব্য যেহেতুক ঐ গৃহে মহামন্ত্রী আর কোন
ব্যক্তির সহিত তাহার পুত্রায় কথালাপনেতে তাহার ইঙ্গিত আ
মাকর্তৃক জাত হইয়াছে যে ঐ রাজা কোন লোককে আমারদি
গের দুর্গেতে পূর্বেতেই প্রেরণ করিয়াছে। চক্ৰবাক বলিতেছে
হে মহারাজ কাকই এ সত্ত্ব হয়। রাজা বলিলেন ইহ। কোচ
হয় যদি এৱে বটে তবে কেন সে শুকের পুরাতবে উদ্যোগ কৰিল
এবং শুকের আগমনেতে তাহার মুকুটসহস্র সে অনেক কাল এ
স্থানে আছে। মন্ত্রী বলিতেছে তথাপি আগস্তক শক্তনীয়। রাজা
কহিলেন আগস্তক ব্যক্তি ও কদাচিত্ত উপকারক হয় শুন গয়ও
হিতকারী বন্ধু হর বন্ধু ও অহিতকারী পর হয় শরীরজাত বোগ
অহিত হয় বন্য ঔষধ হিত হয়। অপর শূদুক রাজার বৌরবৱ
মাঘে ভূত্য ছিল সে আতাল্প কালেতেই মিজ পুত্রকে বলি দিয়া
ছিল। চক্ৰবাক কহিতেছে এ কি পুত্রায়। রাজা কহিতেছেন।

+

আমি পূর্বেতে শূদুক রাজার কৌড়া সরোবরে কর্পুরকেলি নামা
য়াজহংসের কন্যা। কর্পুরমঞ্জুরীর সহিত অতিশয় অনুরাগী হইয়।
ছিলাম তাহাতে মহারাজপুত্র বীরবর নামে কোন দেশহইতে
আসিয়া। রাজস্বারে যিয়া দ্বাকি কে বলিল আমি বেতনার্থী রাজপুত্র

ରାଜଦର୍ଶନ କହାଏ । ତାରପର ତାହାକୁରୁକୁ ରାଜଦର୍ଶନକାରିତ ହେଉଥା
ବଲିତେହେ ହେ ରହାଯାଇ ସମ୍ପି ଆମାଭୂତୋତେ ରହାରାଜେର ପୁ
ରୋଜନ ଥାକେ ତବେ ଆମାର ବେତନ କର ଶୁଦ୍ଧକ ବଲିଲ ତୋମାର
ବେତନ କି ସୀରେବ ବଲିତେହେ ପୁତ୍ରାହ ପାଚ ଶତ ଶୁବ୍ରଦେଶ ରାଜା
ବଲିଲେନ ତୋମାର ସାମଗ୍ରୀ କି ସୀରେବ ବଲିତେହେ ବାହ ଦୂଇ ଏକ୍ଷ
ଶୂତୀଯ ରାଜା ବଲିଲେନ ଏ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥ ତାହା ଶନିଯା ସୀରେବ ଚଲିଲ ।
ଅନନ୍ତର ଅମ୍ବାତୋରା କହିଲ ହେ ରହାରାଜ ଚାରି ଦିବସେର ବେତନ ଦିଯା ।
ଇହାର ସୁରଗ ଜାନ ଏ ଲୋକ କେମନ ଉପଥୁକ ଏତ ବେତନ ଲୟ ଅନୁ
ଶ୍ୟୁକୁ ହେବ । । ତେପରେ ମନ୍ତ୍ରିବାହେତେ ଆହାର କରିଯା ସୀରେବ
କେ ପାନ ଦିଯା ପଞ୍ଚଶିତ ଶୁବ୍ର ଦିଲେନ ତାହାର ବାକ୍ୟ ଆର ତାହାର
ବିରିଯୋଗ ରାଜା ନିର୍ଜନେ ନିତ୍ରପଣ କରିଲେନ । । ସୀରେବ ତାହାର ଅ
ର୍ଦ୍ଧକ ଦେବତାରଦିଗକେ ଓ ବୃକ୍ଷଗେରଦିଗକେ ଦିଲ ଅବଶିଷ୍ଟେର ଅର୍ଦ୍ଧକ
ଦଃଖାରଦିଗକେ ତଥବଶିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଦୁର୍ବ୍ୟାଦିତେ ବ୍ୟାଯ ଏହି ସକଳ ନିତ୍ୟ
କର୍ମ କରିଯା ରାଜଦାରେତେ ଦିବାରାତ୍ରି ଶାଢ଼ିହମ୍ବେତେ ଶୟନ କରେ ସଥର
ରାଜା ଆପନି ଆଜା କରେନ ତଥନ ନିଜାଙ୍କୁହେ ଯାଏ । ଅନନ୍ତର ଏକ
ଦିବପ କୃଷ୍ଣପଛୀଯ ଚତୁର୍ଦ୍ଶୀ ରାତ୍ରିତେ ରାଜା କରଣାର ସହିତ ରୋଦନ
ଶୁଦ୍ଧ ଶ୍ଵରିଲେନ ଶୁଦ୍ଧକ କହିଲେନ କେ କେ ଏହି ଥାରେ ମେ କହିଲ ହେ
ରହାରାଜ ଆମ ସୀରେବ ରାଜା ବଲିଲେନ କ୍ରମନେର ଅନୁସରଣ କର
. ସୀରେବ କହିଲେନ ହେ ରହାରାଜ ଯେ ପୁକାର ଆଜା କରେନ ଇହା କ
ହିଯା ଚଲିଲ । ରାଜା ଭାବରୀ କରିଲେନ ଇହା ଉପଥୁକ ନଥ ଥୋର
ଅନ୍ତକାରେ ଏକାକୀ ଏହି ରାଜପୁନ୍ତ ପ୍ରେସିତ ହେଲ ମେଇ ହେତୁକ ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ
ଗମନ କରିଯା କି ଏ ଇହା ନିତ୍ରପଣ କରି ତାହାର ପର ରାଜା ଓ ଅନ୍ତିମ
ଲଈଯା ତାହାର ଅନୁମରଣକ୍ରମେତେ ନଗରେର ବାହିରେ ଗେଲେନ ଗିଯା ।

বীরবরকৃত সেই রোদনকারিণী উপযোবনসম্ভব। সর্বালঙ্ঘারভূমি
তা কোন স্তু নিরীক্ষিত। হইল আর জিজ্ঞাসিত। হইল কে তুমি
কি নিমিত্তে রোদন কর স্তু কহিল আমি এই শূদ্রকের রাজলঙ্ঘী
চিরকাল বাহচাহাতে বড় সুখে বিশুম্ব করিয়াছিলাম সংপূর্ণ
অন্যত্র গমন করিব। বীরবর বলিতেছে যেখানে অপার হয়
সেখানে উপায়ও আছে তবে কি পুকারে এখানে পুনর্বার আপ
নক্ষর অবস্থার হয় লঙ্ঘী কহিলেন যদ্যপি বিশ্ব লঙ্ঘণেতে
যুক্ত আপন পুত্র শক্তিধরকে তুমি ভবগতি সর্বজঙ্গলাকে বলি
দেও তবে আমি পুনশ্চ এখানে বছকাল বাস করি ইহা কহিয়া
আদশ্য। হইলেন। তাহার পর বীরবর আপন গৃহে নিয়া নি
দ্রিত আপন পত্নীকে জাগাইলেন আর পুত্রকে জাগাইলেন
তাহারা দুই জন নিদু ত্যাগ করিয়া উঠিয়া বসিল। বীরবর সেই
সকল লঙ্ঘীর বাক্য বলিলেন তাহা প্রমিয়া আহুদিত হইয়া
শক্তিধর বলিতেছে ধন্য আমি স্বামির রাজ্যরক্ষার নিমিত্তে যে
আমার এতাদৃশ উপযোগিতা সে শ্লাঘ্য তবে এখন গৌণের কারণ
কি এতাদৃশ কার্য্যেতে শরীরের নিয়োগ শ্লাঘ্য। যেহেতুক
পণ্ডিত ব্যক্তি ধন্য আমির পুণ পরের নিমিত্তে ত্যাগ করিবেক কে
নন। শরীরনাশ অবশ্য হবেই ইহাতে সাধুর নিমিত্তে ত্যাগই
তাও। শক্তিধরের মাতা কহিল যদ্যপি ইহাম। কর তবে
অন্য কোন কর্য্যেতে অতিবড় বেতনের নিষ্ঠার হইবে ইহা আ
লোচন। করিয়া সকলে সর্বমঙ্গলার স্থানে গেল সেখানে সর্বমঙ্গ
লাকে পূজা করিয়া বীরবর বলিতেছে হে দেবি পুনর্বাহও শুদ্ধক
মহারাজ জয়যুক্ত হউন আপনি বলি গুহণ করুন ইহা কহিয়া
পুত্রের মন্তব্য ছেদন করিলেন। তদনন্তর বীরবর ভাবনা করিলেন

ଯେ ଗହିତ ରାଜବେତମେର ନିଷ୍ଠାର ହିଲ ସଂପୁତ୍ର ଅପୁତ୍ରଙ୍କେର ଜୀବନ ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶକ ଇହା ବିବେଚନା କରିଯା ଆମାର ଶିରଶ୍ରେଷ୍ଠନ କରିଲେନ ତାହାର ପାଇଁ ସୀରବରେର ଶ୍ରୀଓ ସାମି ପୁତ୍ର ଶୋକାର୍ତ୍ତ ହିଯା ତାହା କରିଲ । ରାଜା ମେଇ ମକଳ ଦେଖିଯା ବିମୟାପନ ହିଯା ଚିନ୍ତା କରିଲେନ ଆମାର ତୁଳ୍ୟ କୁନ୍ତୁ ଜନ୍ମରାଓ ଜଣିତେଛେ ଓ ମରିତେଛେ ପୃଥିବୀତେ ଇହାର ତୁଳ୍ୟ ଲୋକ ହୟ ନାହିଁ ଓ ହସେ ନା ମେଇହେତୁକୁ ଇହା ତେ ରହିତ ହିଯା ଆମାର ରାଜକୁ ନିଷ୍ପୁରୋଜନ ତଦନନ୍ତର ଶୁଦ୍ଧତି ଓ ନିଜ ମନ୍ତ୍ରକ ଛେଦନ କରିବାର ନିମିତ୍ତେ ଥାଙ୍କ ଉଚ୍ଚାଇଲେନ । ଅନ୍ତର ଭଗ୍ବତୀ ସର୍ଵମଙ୍ଗଳା ରାଜାର ହସ୍ତ ଧରିଲେନ ଆର କହିଲେନ ପୁତ୍ର ଆମି ତୋମାକେ ପୁନଃ ହିଲାମ ଏତ ସାହସ ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶକ ପ୍ରାଣାନ୍ତେ ତୋମାର ରାଜାଭଙ୍ଗ ନାହିଁ ରାଜା ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପୁଣ୍ୟ କରିଯା କହିଲେନ ହେ ଦେବି ଆମାର ବାଜ୍ୟ ପ୍ରାଣେଇ ବା କି ପୁରୋଜନ ସଦ୍ୟାପି ଆମି ଅନୁଗ୍ରହିତ ହଇ ତବେ ଆମାର ଆୟୁର ଶୈଷେତେ ସମାଧାରିତ୍ୟ ଏହି ସୀରବର ବାଁଚୁକ୍ର ନତୁବା ଇହାରୀ ଯେ ଗତି ପାଇୟାଛେ ମେଇ ଗତି ଆମି ପାଇ ଭଗବତୀ କହିଲେନ ହେ ପୁତ୍ର ତୋମାର ଏହି ସତ୍ୟ ସନ୍ତ୍ଵାନତାତେ ଆର ଭୂତ୍ୟବାନ୍ମଲୋତେ ତୋମାକେ ତୁଟ୍ଟ ହିଲାମ ଯାଓ ଜୟୟକୁ ହାଓ ଏହି ମନ୍ଦରିବାର ରାଜକୁମାରଓ ବାଁଚୁକ୍ର ଇହା କହିଯା ଦେବୀ ଅନୁହିତା ହଇଲେନ । ତଦନନ୍ତର ସୀରବର ସମାରପୁତ୍ର ଗ୍ରହେ ଗେଲେନ ରାଜାଓ ତାହାର ଦିଗେର ଅଲହିତ ହିଇରା ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଅନୁଃପୁରେ ପୁରେଶ କରିଲେନ । ଅନ୍ତର ପ୍ରାତଃକାଳେ ଦ୍ୱାରାହୁ ସୀରବର ପୁରୁଷ ଜିଜ୍ଞାସିତ ହିଯା କହିଲେନ । ହେ ମହାରାଜ ରୋଦନକାରିଣୀ ମେ ଶ୍ରୀ ଆମାକେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଯା ଅନୁଶ୍ରୀ ହିଲ ଆର କୋନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ନାହିଁ । ତାହାର କଥା ଶୁଣିଯା ରାଜା ଚିନ୍ତା କରିଲେନ ଏହି ସ୍ଵର୍ଗିତା ଶ୍ରୀ ମହାସତ୍ତ୍ଵ ଯେହେତୁକ କାର୍ପର୍ଗ୍ୟରହିତ ହିଯା ପ୍ରିୟ କରିବେକ ଶୂର ଆଦ୍ଵାନୀରହିତ ହିବେକ ଦାତା ଅପାତ

दायी हवेना बाबाकु व्यक्ति निष्ठुरतार्थे हवे ना एই महापुरुष
लक्षण इहाते समन्वय आचे। ताहार पर मेई राजा पुर्वाहे
शिंट मडा करिया सकल दृष्टांत प्रस्ताव करिया अनुगृहप्रयुक्त ताहा
केकर्णट राजा दिलेन, तबे जातिमात्रेतेहे चिआगान्तक दृष्ट
ताहातेओ उत्तम अध्ययन अध्यग्न आचे। चक्रवाक वलितेहे राजान्
इच्छाते ये अकार्यके कार्य तुला करिया शासन करे से किं
मन्त्री पुरुष खनेर दृश्यो भाल तथापि अकार्यके कार्य करिया
शासन करिवे ना। ये राजान् बैद्य शुक्र मन्त्री प्रियहृद हये से
राजा शरीर एवं धर्म एवं भाग्यरहिते परित्यक्त हये हे
महाराज शुक्र पूर्णप्रयुक्त कोन व्यक्ति याहा पाइयाचे ताहा आ
मारणे हईवे इहा जान करिया ये लोक कर्म करे से नक्ते हये
इहाते दृष्टांत अतिशय लोभप्रयुक्त भिक्षुकके ताडना करिया
अध्यर्थी नापित येमन नक्ते हईयाचिल। राजा जिज्ञासितेहे ए
कि पुकार। मन्त्री कहितेहे।

+ अयोध्याते चूडामणि नामे ज्ञत्रिय थाके से खनेर निमित्ते
उगवान् चन्दूचन्दूके वह काल आराधना करिल। ताहार पर नि०
ज्ञाप ऐ ज्ञत्रियके इथेते दर्शन दिया गहे खरेय आजाते कुवेर
आदेश करिलेन ये तुमि अद्य पुर्वाहे क्षेत्र करिया हस्तेते
लक्ष्मि करिया गृहेते लुक्तायित हईया थाकिवा अनन्तर ऐ अझ
नेते एक भिक्षुकके आसिते देखिवा ताहाके निर्दिय लष्ट प्र
हारे नक्ते करिवा ताहार पर सुवर्ण कलस हईवे ताहातेहे
तुमि जीवनपर्याप्त सूखी हईया थाकिवा तदनन्तर ताहा करिले
ताहा हईल। ताहाते क्षेत्रकरणेर निमित्ते आमियाचिल ये
नापित से ताहा देखिया चिन्ता करिल ये निवि पाइवार उपाय

ଏই ଆମିଓ ଏই ପୁକାର କେନ ନା କରି ମେହି ଅଥବି ଏହି ନାପିତ ପୁତ୍ରଦିନ ମେହିଙ୍ଗପ ଲପ୍ତଚହୁଣ୍ଡ ହିଁଯା । ନିର୍ଜନେତେ ଡିକ୍ଷୁକେର ଆଗମର ପୁତ୍ରିଙ୍କା କରେ । ଏକ ଦିବସ ମେହି ନାପିତ ଡିକ୍ଷୁକକେ ପାଇୟା ନଷ୍ଟ କରିଲ ମେହି ନିର୍ମିତେ ରାଜପୁତ୍ରଦେବୀ ତାହାକେ ନଷ୍ଟକରିଲ । ଅତ ଏବ ଆମି ବଲି ପୁଣ୍ୟକୁ କୋନ ବ୍ୟକ୍ତି ଇତ୍ୟାବି ।

ରାଜା କହିଯାଛେ ପୁରୁଷକାଳେ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କଥବଦୀରା କି ପୁକାରେ ପର ଶୁଣ୍ଟି ହିଁବେ କି କାରଣବ୍ୟତିରେକେ ବନ୍ଦୁ ହିଁବେ କିମ୍ବା ବିଶ୍ୱାସ ଘାତକଇ ହିଁବେ ସାଉକ ଉପହିତ ଅନୁମତାର କର ମଲୟ ପର୍ବତମାତ୍ରୀ ଗେ ଯଦି ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଆସିଯାଛେ ତବେ ଏଥନ କି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମାତ୍ରୀ ବଲିତେ ହେ ହେ ମହାରାଜ ଆଗିତ ଦୂତେର ମୁଖେତେ ଆମି ଶୁଣିଯାଛି ଏହି ମହା ମାତ୍ରୀ ଗୃହେର ଉପଦେଶେତେ ସେ ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଅନାଦର କରିଯାଛେ ମେହି ନିମିତ୍ତେ ଏହି ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ମୁଢ ଜର କରିତେ ଶକ୍ତ୍ୟ ସଟେ ବିଜାରୀ ତାହା କହିଯାଛେ ଲୋଭି ଥିଲ ଅଲ୍ଲ ମିଥ୍ୟାବାଦୀ ଅନବଧାନ୍ତ ମୁଢ ଆର ଯୋଦ୍ଧାରନିଗେତ୍ର ଅବଜାକାରୀ ଏହି ମନ୍ଦଳ ବିପକ୍ଷ ଅରାୟାସିନାଶ୍ୟ ମେହି ହେତୁକ ଏହି ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ସାବଧନ୍ୟାନ୍ତ ଆମାଦିଗେର ଦୁର୍ଗାବାର ରୋଧ ନା କରେ ତାବଧନ୍ୟାନ୍ତ ନଦୀ ଓ ପର୍ବତ ଓ ସନ୍ଦ ଓ ପଥେତେ ତାହାର ମେନାକେ ହାନିବାର ନିମିତ୍ତେ ସାରମଧୁର ମେନାପତିରୀ ନିଯୁକ୍ତ ହମ୍ ଯିଜେରୀ ତାହା କହିଯାଛେ ଦୂରପଥଶ୍ଵାସ ଓ ନଦୀ ମିଳି ଅରଣ୍ୟେତେ ଆକୁଳ ଓ ଘୋରାଧି ଭୟେତେ ଭିତ ଓ କୃଧ୍ଵା ଏବଂ ପିପାମାତେ ପୌଢିତ ଓ ମନ୍ତ୍ର ଓ ଭୋଜନବ୍ୟାସ୍ତ ଓ ରୋଗୀ ଏବଂ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷେତେ ପୌଢିତ ଓ ଆମାଦ୍ଧାରୀ ଓ ଅଳ୍ପ ଓ ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ବାଯୁତେ ବ୍ୟାକୁଳ ଓ ପକ୍ଷ ଏବଂ ଧୂଳି ଏବଂ ଜଲେତେ ଆଚର୍ଚନ ଓ ଅତିଶ୍ୟ ବ୍ୟଗୁ ଓ ଦୁର୍ମୁଖ ପୌଢିତ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧି ଶତ୍ରୁମେନାକେ ରାଜା ନଷ୍ଟ କରିବେକ । ଅପର ଆକ୍ରମଣଭୟେତେ ମେହି ରାଜା ଜାଗରଣଶ୍ଵାସ ଦିବାମୁଖ ନିଦ୍ରାବ୍ୟାକୁଳ ମେନାକେ ନଷ୍ଟ କରି

বেক এই নিমিত্তে নিয়া পুমত্তের বল অবকাশক্রমতে আমারদি
গের সেনাপতিরা নষ্ট করুক তাহা করিলে পরে চিত্রবর্ণের সেবা
ও সেনাপতি অনেক নষ্ট হইল। তৎপরে চিত্রবর্ণ উদ্বিগ্ন হই
যু। আপন মন্ত্র দুরদর্শিকে বলিল হে পিতঃ কেন আমাকে উপে
ক্ষা করিতেছ কোথাও কি আমার অবিনয় আছে। গণ্ডিতেরা
তাহা কহিয়াছেন রাজস্ব পাইয়াছি ইহা জান করিয়া অবিনয়
করিবে ন। যেহেতুক বাঞ্ছক্যাবস্থা যেরূপ উত্তম সৌন্দর্য রষ্ট করে
এই রূপ অবিনয় সম্ভবি নষ্ট করে। আর কর্মনিপুণ লোক সম্ভ
ব্য পায় পথ্যাশী লোক মঙ্গল ও সুখ ও আরোগ্য পায় উদ্দেয়
গী লোক বিদ্যার সৌমা পায় ও বিনয়েতে ধৰ্ম ও অর্থ ও যশ
পায়। গৃহ বলিতেছে হে মহারাজ শুন জলসমীপস্থ বৃক্ষ যেরূপ
বৃক্ষ পায় এইরূপ অজ্ঞ রাজা ও শুণবানকে নিকটে রাখিয়া বৃক্ষ
পায় অপর জাদক দ্বয়ের পান শ্রী মৃগয়া দ্যুতকীড়া পরদ্বয়ের
অপহৃণ অবশ্য দেয়ের অদান নিষ্ঠুর বাক্য নিরপরাধ দণ্ড কর।
এই সকল রাজারদিগের ব্যসন আর কেবল সাহস মাত্রাবলম্ব
লোক এবং উপায়রহিত লোক ঐশ্বর্য পাইতে পারে ন। কিন্ত
ন্যায়েতে ও শৌর্যেতে সম্ভবি পায়। তুমি নিজ সেনার উৎসাহ
দেখিয়া সাহসিক আমাকর্তৃক উপদিষ্ট রচনাতে অনবধান করু
যাছ আর নিষ্ঠুর বাক্য কহিয়াছ অতএব এই দুর্বীতের ফল
এই অনুভূত হইতেছে। গণ্ডিতেরা তাহা কহিয়াছেন নীতি
দোষ কোন দুষ্ট মন্ত্রকে ন। পায় রোগ কোন কুপথ্যাশিকে তাপ
ন। দেয় সম্ভবি কোন লোককে গুরুত ন। করে যম কাহাকে মষ্ট
ন। করে শ্রীধন কাহাকে তাপিত ন। করে বিদ্যুত হ্রস্বকে শীত
কাল শরৎকে সুর্য অঙ্কারকে কৃত্যুতা পণ্যকে মিরদর্শন
অনুবাদ করা হয়েছে

ଶୋକକେ ନ୍ୟାୟ ବିପତ୍ତକେ ଦୂର୍ଭାଗୀ ଅତିରିକ୍ତ ଐଶ୍ୱରଙ୍କେ ନଷ୍ଟ କରେ
ଇହା କହିଯା ସେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆଲୋଚନା କରିଲ ଏହି ରାଜା ନିର୍ବୁଦ୍ଧ ନତ୍ୟା
କେନ ବିତି ଶାସ୍ତ୍ରର କଥାରୂପ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମୂଳକେ ବାକ୍ୟରୂପ ଉଲ୍ଲାଙ୍ଘନକେ କରିଯା
ଅନ୍ଧକାର କରିତେଛେ ସେହେତୁକ ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ଶାତ୍ର ତାହାର କି
କରିବେକ ଦୁଇ ଚକ୍ରତେ ରହିତ ସ୍ଵଭିର ଦର୍ଶନ କି କରିବେ ଇହା ଆ
ଲୋଚନା କରିଯା ଚୁପ କରିଯା ଥାକିଲା । ଅନ୍ତର ରାଜା କୃତାଞ୍ଜଳି ହିଁ
ଯା କହିଲେନ ହେ ପିତଃ ଆମାର ଏହି ଅପରାଧ ଆହେ ସମ୍ମୁତି ଅବ
ଶିଷ୍ଟ ସୈନ୍ୟେର ସହିତ ଫିରିଯା ବିନ୍ଦୁ ପର୍ବତେ ଯେ ରୂପେ ଯାଇ ତାହା
ତେ ଉପଦେଶ କର । ଗୃହ ଅନ୍ତଃକୁରଣେ ଚିନ୍ତା କରିତେ ଲାଗିଲ ଇହାତେ
ପୁତ୍ରକାର କର ସେହେତୁକ ଦେବତାତେ ଶ୍ରଙ୍ଗତେ ଗରତେ ରାଜାତେ ବୁଝନ୍ତ
ଶେତେ ସାଲକେତେ ଆତୁରେତେ କଦାଚ କ୍ରୋଧ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନଥ । ମନ୍ତ୍ରୀ ହଁ
ସିଯା କହିତେଛେ ହେ ମହାରାଜ ଭର୍ତ୍ତା କୁଣ୍ଡଳ ନା ଶବ୍ଦ ହେ ମହାରାଜ
ତିର ସନ୍ଧାନତେ ମନ୍ତ୍ରିରଦିଗେର ସରିପାତତେ / ବୈଦ୍ୟେଯରଦିଗେର ବୁଦ୍ଧି
ଜାନା ଯାଏ ମୁସ୍ତ୍ରେତେ କେ ସା ପଣ୍ଡିତ ନଥ । ଅପର ନିର୍ବୁଦ୍ଧି ଲୋକେରା
ଆଜ୍ଞା କର୍ମ କରେ ଆର ସ୍ଵର୍ଗ ହୁଏ ମୁସ୍ତ୍ରେତେ ଲୋକେରା ବଡ଼ କର୍ମ କରେ ଅଥାଚ
ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଏ ନା । ମେଇହେତୁକ ଆପନକାର ଅନୁଗୁହତେ ଦୂର୍ଗକେ
ଭାଙ୍ଗିଯା କୌରି ଓ ପୁତ୍ରାପେର ସହିତ ତୋମାକେ ଅଜ୍ଞା କାଲେତେଇ ବିନ୍ଦୁ
ପର୍ବତେ ଲଇଯା ଯାଇଥ । ରାଜା କହିଲେନ କି ପୁକାରେ ମଂପୁତି ଅ
ତ୍ୟଜ୍ଞ ସେମାତେ ତାହା ନମ୍ବର ହିଲେ । ଗୃହ ବଲିତେହେ ହେ ମହାରାଜ
ସମସ୍ତ ହିଲେ ସେହେତୁକ ଜୟେଷ୍ଠ ରାଜାର ଦୀର୍ଘସ୍ଵର୍ତ୍ତା ଜୟମିତ୍ରିର ଚିଙ୍ଗ
ମେଇହେତୁକ ଅକଳ୍ୟାନ୍ତ ଦୂର୍ଗ ରୋଧ କର । ହିରଣ୍ୟଗତେର ପ୍ରେରିତ ଚର ବକ୍ତ
ଆସିଯା ତାହା କହିଲ ହେ ମହାରାଜ ଅଥଶିଷ୍ଟ ଅତ୍ୟଜ୍ଞ ସେମାର ସହିତ
ରାଜା ଚିତ୍ରବନ୍ଦ ଗୃହେ ପରାମର୍ଶେ ଦୂର୍ଗ ରୋଧ କରିବେକ । ରାଜା କହି

ଲେନ ହେ ମର୍ଦ୍ଦିଜ ଏଥିନ କି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଚକ୍ରବାକ ସଲିତେଛେ ନିଜ ଦେଶା
ତେ ସାରାଦାର ବିବେଚନ କର ତାହା ଜାନିଯା । ଉପଯୁକ୍ତ ମତେ ପାରି
ତୋଷିକ ନୂର୍ଗ ସନ୍ତ୍ରାଦି ଦେଓ ଯେହେତୁକ ସେ ଅହାନହିତ କୋକିନୀକେ
ଓ ସହସ୍ର ନିଷ୍ଠତୁଳ୍ୟ ଜାମ କରିଯା ସଂଗୁହ କରେ । ଆର ସମୟ ବିଶେ
ବେଳୋଟି ଧନେତେ ଓ ମୁକ୍ତହଙ୍କୁ ହୟ ସେଇ ରାଜମିଶ୍ରହକେ ଲଙ୍ଘୁଁ ତାଗ
କରେନ ନା । ଅପର ସଜେତେ ବିବାହତେ ବିପଃକାଳେତେ ଶତ୍ରୁକୁହେ
ତେ କୌର୍ତ୍ତିକର କର୍ମେତେ ମିତ୍ରକରଣେତେ ପ୍ରିୟ ଭ୍ରାତିତେ ବନ୍ଧୁ ଲୋକେତେ ହେ
ଇହାରାଜ ଏହି ଆଟେତେ ଅତିଶ୍ୟ ସ୍ଵର୍ଗ ମାଇ ଯେହେତୁକ ନିର୍ବୁଦ୍ଧି
ଲୋକ ଅତାଳ୍ପ ବ୍ୟାରେ ଭୟେତେ ସର୍ବନାଶ କରେ କୋନ ସୁବୁଦ୍ଧି ଲୋକ
ଜ୍ୟାତେର ଭୟେତେ ମୋଟ ତାଗ କରେ । ରାଜୀ କହିଲେନ କି ପୁରୁ
ଷେ ଏ ସମୟେ ଅତିରିକ୍ତ ସ୍ଵର୍ଗ ଉପଯୁକ୍ତ ହୟ ପଣ୍ଡିତରା କହିଯାଛେନ
ବିପଞ୍ଚିର ନିର୍ମିତେ ଧନ ରଙ୍ଗା କରିବେକ । ମନ୍ତ୍ରୀ ସଲିତେଛେ ଧନ୍ୟ
ମେର କି ଆପଦ । ରାଜୀ କହିଲେନ ଲଙ୍ଘୁଁଓ କଥାର ବାବୁ । ମନ୍ତ୍ରୀ
କହିତେହେ ସଂଖିତ ଧନ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୟ ସେଇହେତୁକ ହେ ଇହାରାଜ କୃପଣ
ତା ତାଗ କରିଯା ଦାନ ଓ ସମ୍ମାନଦାରୀ ସକୀଯ ସୌଧାରନ୍ଦିଗେର ପୁର
କ୍ଷାର କର ପଣ୍ଡିତରା ତାହା କହିଯାଛେନ ପରମାର ଜାତ ଓ ହରିତ
ଓ ପୁଣ୍ୟତାଗା କରିତେ ଉଦ୍‌ୟତ ଓ କୁଳୀନ ଓ ସମ୍ମାନିତ ଇହାରା ବିପ
ହେତୁ ଦେନାକେ ଜାଯ କରେ । ଅପର ଶିଲସମ୍ମବ ମିଲିତ ପୁଣ୍ୟ ତାଗ
କରିତେ ଉଦ୍‌ୟତ ଶର ସକୀଯ ପାଂଚ ଶତ ଯୋଦ୍ଧାଓ ଶତ୍ରୁପକ୍ଷୀୟ ଅନେକ
ଦେନାକେ ନଷ୍ଟ କରେ । ଅପର ଶିଷ୍ଟ ଲୋକେରାଓ ବିଶେଷ ଜାମରହିତ
କ୍ରୋଧୀ କୃତସ୍ତ ଆହୁତିର ଲୋକକେ ତାଗ କରେ ଅମ୍ବୋରା କି ତାଗ
ନା କରେ ଯେହେତୁକ ନତ୍ୟ ଓ ଶୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଦୟା ଓ ଦାନ ଏହି ସକଳ
ରାଜାର ବଡ଼ ପ୍ରଗ ଏହି ସକଳ ପ୍ରଗେତେ ରହିତ ରାଜୀ ନିତାନ୍ତ ନିଦ୍ୟତା
ପାଇଁ ଏତାଦୁଃ୍ଖ ବିବରେତେ ମନ୍ତ୍ରିନ୍ଦିଗେର ତାବଢିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରସ୍କାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

বিজেরা তাহা কহিয়াছেন যে রাজা যে মন্ত্রিহইতে বাঢ়ে সে রাজা সে মন্ত্রিকে বাঢ়াইবেক আর ধন দিবেক এবং জীব বিষয়ে তে আর ধন বিষয়েতে অত্যন্ত বিশ্বস্ত পাইকে নিয়োগ করিবেক যেহেতুক ধূর্ত ও স্ত্রী ও বালক ইহারা যে রাজার মন্ত্রী সে রাজা অন্যায়লুপ বায়ুতে বিক্ষিপ্ত হইয়া ক্রার্যরূপ সমন্বেতে মগ্ন হয়। তখন হে মহারাজ যাহার হৰ্ষ ও ক্রোধ সমান আর পাত্র পুতি পাদ্যেতে দৃঢ়জ্ঞান আর সর্বদা ভূত্যোর অনপেক্ষা পৃথিবী তাহার ধনদা হন রাজার সহিত যাহারদিগের বৃক্ষ ও হৃষি ও হূস হয় তাহারদিগকে অমাত্য বলিয়া রাজা কদাচ অবজ্ঞা করিবেন না যেহেতুক উন্মিসমূহ মধ্যে সুলনবিশিষ্ট মদান্ত হন্তির যেমন সুন্দর লোকের বহুকাল চেষ্টাতে কর অবলম্বন হয় এমনি কার্য্যেতে সুলন বিশিষ্ট মদান্ত রাজার মন্ত্রিদিগের বহুকাল চেষ্টাতে করের গুহণ হয়। অনন্তর যেঘবর্ণ আসিয়া পুণ্যাম করিয়া বলিতেছে হে মহারাজ অনুগ্রহপূর্বক অবলোকন করুন সন্তুতি দুর্গাবারেতে যিগুল আছে সেইহেতুক মহারাজার চরণের আজ্ঞা হইলে বাহিরে গিয়া নিজ পরাক্রম দেখাই তাহা করিয়া মহারাজের পায়ের অংশণী হই। চক্রবাক বলিতেছে ইহা করিও না যদ্যপি রাহির হইয়া যুদ্ধ করা যায় তবে দুর্গাশুয় নিষ্পত্যোজন। অপর যেমন ভয়ানক কুস্তীর জলহইতে নির্গত হইলে অবশ্য হয় বলবান সিংহ ও বরহইতে নির্গত হইলে শৃঙ্গালের ন্যায় হয়। হে মহারাজ আপনি গিয়া যুদ্ধ দেখুন যেহেতুক রাজা দেখত সেবাকে অগ্রেতে করিয়া যুদ্ধ করাইবেক স্বাম্যধিক্ষিত কুকুরও কি সিংহের ন্যায় আচরণ করে না! অনন্তর তাহারা সকলে দুর্গাবারে যাই

যা অতিবড় যুদ্ধ করিল। পরদিনস চিত্রবর্ণ রাজা গৃহকে বলিল
হে শাত এখন আপন পুত্রজা পুত্রগালন কর। গৃহ বলিতেছে
হে মহারাজ শনুন বহুকালস্থায়ী ও অনেক সৈন্য পশ্চিম ব্যসন
রাহিতের আশুয়া ও সুখ্যাত ও শুরুযোধ এই সকল দুণ্ড ষণ। আর
অল্পকালস্থায়ী ও অত্যল্প নেনা মূর্খ ব্যসনির আশুয়া ও সুপ্রশ্ন
ভৌরুযোধ এই সকল দুর্গব্যসন সে সকল দুর্গব্যসন এখানে নাই
কিন্তু তেব আর বহুকাল না বুঝা আর আক্রমণ আর উগুপ্ত্য
এই চারি দুর্গলঙ্ঘনের উপায় কর্ণে কহিতেছে ইহাতে শক্ত্যনু
সারে এই যত্ন কর তু তদনন্তর সুর্যোদয়ের পূর্বেতেই দুর্গের
চারি দুর্গেতেই যুদ্ধ হইলো গরে এক দিবস দুর্গমধ্যবর্তি গৃহেতে
কাকেরা অগ্নি ক্ষেপণ করিল তাহার পর দুণ্ড লইয়াছিঃ এ
কোলাহল শুনিয়া সর্বত্র জুলিতাপি দেখিয়া রাজহণ্ডসের সেরায়া
আর দুর্গবাসি লোকেরা জ্বরাতে হৃদে পুরেশ করিল যেহেতুক
কার্য উপস্থিত হইলে যাহা মন্ত্রণা করিয়া থাকে শক্ত্যনুসারে
তাহা করিবেক কিম্বা পরাক্রম করিবেক কিম্বা যুদ্ধ করিবেক
কিম্বা পলায়ন করিবেক বিচার করিবে না। রাজহণ্ডস স্বত্বাবতো
মন্দগতি আর দ্বিতীয় সারস এই দুইকে চিত্রবর্ণের সেনাপাতি
কুকুট আসিয়া বেঢ়িল। হিরণ্যগত্তসারসকে বলিল হে সেনাপাতি
আমার অবুরোধে আপনাকে কেন নষ্ট কর তুমি এখন যাইতে
পার তাহা করিয়া জলে পুরেশ কর আপনাকে রক্ষা কর চূড়া
মনি নামা আমার পুত্রকে সর্বজ্ঞের সম্মতিতে রাজা করিবা সারস
বলিতেছে হে মহারাজ এতাদৃশ দুঃসহ বাক্য বক্তব্য নয় যাবৎ
পর্যন্ত চন্দু সুর্য গগণে আছেন তাবৎ পর্যন্ত হে মহারাজ আ
পনি জয়ী হউন হে মহারাজ আমি দুর্গাধিকারী আমার মাণস

ବ୍ରଜଲିଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରପଥେତେ ଶତୁ ପୁରେଶ କହକ । ଅପର ଦାତା କ୍ଷମାବାନ
ପୁଣ୍ୟକ ପୁରୁ କଟେତେ ମିଳେ । ରାଜା କହିତେଛେନ ଇହା ସଥାର୍ଥୀ
ବଟେ କିନ୍ତୁ ପବିତ୍ର କର୍ମ ବିପୁଳ ଅନୁରଜ ଏତଜ୍ଞପ ଭତ୍ୟା ଦୂର୍ଭତ ।
ସାରସ ବଲିତେଛେ ଶମ ହେ ମହାରାଜ ଯଦ୍ୟପି ସଂଗୁମ ତ୍ୟାଗ କରି
ଲେ ଯମେର ଭୟ ନା ଥାକେ ତବେ ଅନ୍ୟତ୍ର ସାଓଯା ଉପଯୁକ୍ତ ଯଦି ପୁଣ୍ୟ
ଶିର ମରଣ ଅବଶ୍ୟକ ତବେ କେବେ ବୃଥା ଅପରଶ କରି । ଅପର ବାୟୁର
ଗମନେତେ ଇହ ସେ ତେତେ ତାହାର ଗମନେର ମ୍ୟାଯ ଅନ୍ନକାଳିଷ୍ଟାୟୀ ଯେ
ଏହି ସଂସାର ଇହାତେ ପାରେର ନିମିତ୍ତେ ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗ ପୁଣ୍ୟପୁଣ୍ୟ ହୁଏ ।
ଆର ସାମୀ ଅମାତ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦୁଗ୍ର କୋଷ ସୈନ୍ୟ ସୁହୃଦ ନଗରଙ୍କ ଲୋକ
ଏହି ଆଟ ପରମ୍ପରା ଉପକାରକର୍ତ୍ତହେତୁକ ରାଜ୍ୟାଙ୍ଗ ହୁଏ । ହେ ମହାରାଜ
ତୁମି ସ୍ଵାମୀ ସର୍ବ ପୁକାରେ ରଙ୍ଗଣୀୟ ସେହେତୁକ ଅମାତ୍ୟ ଲୋକ ବଡ଼
ହିଲେଓ ସ୍ଵାମୀକେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଯା ଦୀର୍ଘ ନା ଗତାୟୁତେ ଧସନ୍ତରି
ବୈଦ୍ୟତ କି କରେ । ଅପର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅପୁକାଶ ହିଲେ ଯେମନ ପଦ୍ମ ଅପୁ
କାଶ ହୁଏ ଏହିରୂପ ରାଜ୍ୟ ଅପୁକାଶ ହିଲେ , ଏହି ପୁଣି ସକଳ ଅପୁ
କାଶ ହୁଏ ରବି ପୁକାଶ ହିଲେ ସେରୂପ କମଳ ପୁକାଶ ହୁଏ ମେହିରୂପ
ରାଜ୍ୟ ପୁକାଶ ହିଲେ ଏହି ପୁଣି ସକଳ ପୁକାଶ ହୁଏ । ଅନୁତ୍ତର କୁଳୁଟ
ଆସିଯା ରାଜହଂସେର ଶରୀରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନଖାଥାତ କରିଲ ସାରସ ଶୀଘ୍ର
ସମୀକ୍ଷା ଆସିଯା ରାଜାକେ ଆପନ ଶରୀରେର ମଧ୍ୟ କରିଯା ଜଳେ
ଗଡ଼ିଲ । ତଦନୁତ୍ତର କୁଳୁଟେରଦେର ନଥ ମୁହଁ ପୁହାରେତେ କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ
ହିଇଯା ସାରସ ଅନେକ କୁଳୁଟ ମେନାକେ ମଟ କରିଲ । ପଞ୍ଚାବ ସାରସ ଓ
ଚଞ୍ଚୁ ପୁହାରେତେ କ୍ଷତ ବିକ୍ଷତ ହିଇଯା ପୁଣିତ୍ୟାଗ କରିଲ । ତାହାର
ପର ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଦୂର୍ଗାତେ ପୁରେଶ କରିଯା ଦୂର୍ଗାତ୍ମ ଦୁଦ୍ୟ ସକଳ ଲୁଟୀଇଯା
ବନ୍ଦିକର୍ତ୍ତକ ଜୟଶଦେତେ ଆହୁଦିତ ହିଇଯା ସମ୍ଭାନେ ଗେଲେନ ।

ଅନୁତ୍ତର ରାଜପୁତ୍ରେରା କହିଲେନ ମେହି ରାଜ୍ୟମେନ୍ୟେତେ ସାରସଇ

ଅତିବଢ଼ ପୁଣ୍ୟବାନ ସେ ନିଜ ଦେହ ତ୍ୟାଗ କରିଯା ସ୍ଵାମିକେ ଦୃକ୍ଷା କରିଲ
ଇହା ପଣ୍ଡିତକର୍ତ୍ତକ କଥିତ ଆଛେ ଗତ ସକଳ ଗବାକୃତି ସମସ୍ତ ପୁତ୍ର
କେଇ ଜୟାୟ ଶୂଙ୍ଗେତେ ଖୋତି ଅନେକ ଗୋର ସ୍ଵାରି ଏତାଦୂଷ ପୁତ୍ର
କେ କଦାଚିତ୍ କେହ ଜୟାୟ । ବିଷ୍ଣୁଶର୍ମୀ କହିଲେନ ସେ ମହାମତ୍ତ୍ଵବିଦ୍ୟା
ଧରୀପାରିବ୍ରତ ହିଁଯା ସର୍ବସୁଖ ଅନୁଭବ କରକ । ବିଜେରା ତାହା କହି
ଯାଛେ ପୁତୁଭକ୍ତ କୃତ୍ତଜ ସେ ସୀରମକଳ ସଂଗ୍ରାମେତେ ପୁତୁର ନିମି
ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣତ୍ୟାଗ କରେ ସେ ସକଳ ଲୋକ ସୁଗୋପ୍ତମନ କରେ ଶତ୍ରୁକର୍ତ୍ତକ
ବୈକ୍ରିତ ହିଁଯା ଶୂର ଲୋକ ସେଥାମେ ସେଥାରେ ମରେ ସେ ଅକ୍ଷୟ ସର୍ବ
ପାଯ ଯଦ୍ୟ ପାତରତା ରା ପାଯ ଆରା ଏହି ପୁକାର ହଟକ ଆପର
କାରଦେର ହଣ୍ଡି ଘୋଡ଼ା ପଦାତିର ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରାମ କଦାଚିତ୍ ଓ ନା
ହଉକ । ନୀତି ମନ୍ତ୍ରଗାନ୍ତପ ବାଯୁର ଦ୍ୱାରା ଆହୁତ ହିଁଯା ଶତ୍ରୁ ସକଳ
ଗିରିଗଢ଼ରକେ ଆଶ୍ୟ କରିବ ।

ଇତି ବିଶୁଦ୍ଧକଥା ସମାପ୍ତା ।

পুনর্ভ কথার প্রসময়ে রাজকুমারেরা কহিলেন হে শ্রেণী আমরা
বিগুহ শুনিলাম সন্তুতি সন্তি বল। বিষ্ণুশর্মা কহিলেন শুন সন্তি
ও কহি যাহার পুথম শ্লোকার্থ এই।

অতিশয় যুদ্ধ হইলে পরে দুই রাজাৰ অনেক সৈন্য নষ্ট হইলে
থাকিল যে গৃহু ও চক্ৰবাক তাহারা অল্প কালেতেই বাক্যদ্বারা
সন্তি কঢ়িল। রাজনন্দনেরা কহিলেন ইহা কি পুরায় বিষ্ণুশর্মা
কহিতেছেন।

তাহার পর সেই রাজহস কহিল আমার দুর্গে কে বহি পু
দান কৱিল কি পরকীয় লোক কিম্বা বৈরিপুরিত আমার দুর্গ
বাসী কেহ। চক্ৰবাক বলিতেছে হে তুগাল আপনকার নিষ্পত্তি
জন মিতি এই রেখৈবর্গ সপরিবার দ্রষ্ট হয় না সেই নিমিত্তে বুঝি
তাহারি অনুষ্ঠিত এই। রাজা কিঞ্চিং কাল তাৰনা কৱিয়া কহি
লেন সেই বটে আমার দুর্দৈব এ পশ্চিতেরা তাহা কহিয়াছেন
সে দোষ দেবতাৰ মন্ত্ৰিৰ এ দোষ নয় কেননা সুগঠিত কাৰ্য্য ও
কোথাও দৈবযোগেতে নষ্ট হয়। মন্ত্ৰী বলিতেছে ইহা কহাই
আছে দুরুবস্থা পাইয়া লোক দৈবকে বিন্দা কৱে মুৰ্খ লোক আপ
নার কৰ্মদোষ জানে না অপৱ যে লোক হিতাভিলাবি বঙ্গুৰদিগেৱ
বচন শুনে না সে কাঞ্চুত মিৰ্বৰ্দি কচ্ছপেৱ ন্যায় নষ্ট হয়।
সৰ্বদা বচনকেই রঞ্জ। কৱিবেকে কেননা বাক্যেতে নষ্ট হয় হং
সদয়কৰ্তৃক নৌয়মান কমচেৱ পাতন যেয়ৰ। রাজা কহিলেন এ
কি পুৰায় মন্ত্ৰী কহিতেছে।

ମୋହିବ ଦେଖାତେ ଫୁଲୋଂଗଳ ନାମେ ଶରୋବର ଥାକେ ତାହାତେ ଆ
ମେକ କାଳ ସଙ୍କଟ ବିକୁଟ ନାମେ ଦୁଇ ହୁଏ ହୁଏ ସମ୍ଭବ କରେ ତାହାରଦି
ଗେର ମଧ୍ୟ କୁଞ୍ଚୁଣ୍ଡିବ ନାମେ କଢ଼ିପ ବାସ କରେ । ଅନୁଷ୍ଠର ଏକ ଦିବସ
କୈବର୍ତ୍ତେରା ଆମିଯା ମେ ହାବେ କହିଲ ଯେ ଏ ହାବେ ଆମରା ଆଜି
ବାସ କରିଯା କଲା ପ୍ରାତଃକାଳେ ମଞ୍ଚ୍ୟ କଢ଼ିପାଦି ନଷ୍ଟ କରିବ ।
ତାହା ଶୁଣିଯା କରଟ ଦୁଇ ହୁଏ ହୁଏ କହିଲ ହେ ମିତ୍ରେରା କୈବର୍ତ୍ତେ
ରଦିଗେର କର୍ତ୍ତେପକଥନ ଶୁଣିଲା ଇନ୍ଦ୍ରାନୀ ଆମାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କି । ହୁ
ମେରା ବଲିଲ ପୂର୍ବାର ତାହା ଜାମ ପ୍ରାତଃକାଳେ ଯାହା ଉପଯୁକ୍ତ ହୁଯ
ତାହା କରାଯାଇବେ । କଢ଼ିପ ବଲିତେଛେ ଏମନ ନୟ ଯେହେତୁକ ଏହି
ହାବେ ଆମି ବ୍ୟାତିକ୍ରମ ଦେଖିଯାଛି ବିଜେରା ତାହା କହିଯାଇଛେ
ଅରାଗତବିଧାତା ଆର ପୁତ୍ରୁଂପରମତି ଏହି ଦୁଇ ଜନ ସୁଖୀ ହୁଯ ଆର
ଯନ୍ତ୍ରବିଷ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଯ । ହୁମେରା କହିଲ ଏ କି ପୁକାର କୁର୍ମ କହି
ଦେବେ ।

★ ପୂର୍ବେ ଏହି ଶରୋବରେ ଜାଲିଯା ଏଇକୁପେ ଉପହିତ ହଇଲେ ପରେ
ତିନ ମଞ୍ଚୋରୀ ଆଲୋଚନା କରିଲ ତାହାତେ ଅନାଗତ ବିଧାତା
ନାମେ ଏକ ମଞ୍ଚ୍ୟ ମେ ପରାମର୍ଶ କରିଲ ଆମି ଅନ୍ୟ ପୁରୁଣିତେ ଯାଇ
ଇହା ବଲିଯା ଜଳାଶ୍ୟାନ୍ତରେ ଗେଲ । ପୁତ୍ରୁଂପରମତି ନାମେ ମଞ୍ଚ୍ୟ
କହିଲ ଭାବି ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚଯ ନାହିଁ ଆମି କୋଥା ଯାଇବ ତାହା
ଉପହିତ ହଇଲେ ଯାହା ହୁଯ ତାହା କରିବ ବିଜେରା ତାହା କହିଯାଇଛି ।
ଦେବ ଯେ ଲୋକ ଉପହିତ ବିପକ୍ରିୟକେ ମୟାଧାର କରେ ସେଇ ବୁଦ୍ଧିମାନ
ଇହାତେ ନିର୍ଦ୍ଦର୍ଶନ ବନିକେର ପାତ୍ରୀ ଉପପତ୍ରକେ ପୁତ୍ରାକ୍ଷତୋ ଗୋପନ
କରିଲ । ଯନ୍ତ୍ରବିଷ୍ୟ ପୁଷ୍ପ କରିତେବେ ଏ କି ପୁକାର ପୁତ୍ରୁଂପରମତି
କହିତେବେ ।

ପୂର୍ବେତେ ବିକ୍ରମପୁରେତେ ମୁଦ୍ରିତ ନାମେ ଏକ ବନିକ୍ ଥାକେ ଯତ୍ନ

ପୁତ୍ରା ନାଶୀ ତାହାର ଗୁହ୍ଣୀ ଏକ ନିଜ ଭୂତ୍ୟର ସହିତ କୌଣ୍ଡା କରେ
ଯେହେତୁକ ଭ୍ରାତୋକେରଦେରକେ ଅପିଯୁ ନାହିଁ ପ୍ରିୟଓ ନାହିଁ ଗୋ ସକଳ
ଯେମନ କାନମେତେ ସର୍ବଦୀ ନୃତ୍ୟର ଘାସ ଆକାଶୀ ହରେ ଏହିକଥା ଭ୍ରା
ତୋକେରା ଅନୁକ୍ରମ ମଦୀନର ପୁରୁଷଙ୍କେ ଅଭିଲାଷ କରେ । ଅନୁତ୍ତର ଏକ
ଦିବସ ସେଇ ରତ୍ନପୁତ୍ରା ଏ ଦାସକେ ମୁଖ୍ୟମନ ଦିତେଛିଲ ତାହା ସମ୍ମୁ
ଦର୍ତ୍ତ ଦେଖିଲ । ତାହାର ପର ମେ କୁଳଟା ଝଟିତେ ସ୍ଵାମିର ସର୍ବଧାମେ
ଗିଯା କହିଲ ହେ ନାଥ ଏହି ମେବକେର ଅଭିଶାୟ ନିଷ୍ଠାଇ ଯେହେତୁକ
ଚୌର୍ୟ କ୍ରିୟା କରିଯା କର୍ପର ଥାଏ ଇହା ଆମି ଇହାର ମୁଖ ଆସୁଣ
କରିଯା ଜାମିଲାମ । ତାହା କଥିତ ଆଛେ ଭ୍ରାତୋକେରଦେର ଆହାର
ଦିଗ୍ନଗ ତାହାରଦେର ବୁଦ୍ଧି ଚତୁର୍ଣ୍ଣଗ ଇତ୍ୟାଦି । ତାହା ଶ୍ରବିଯା ଭୂତ୍ୟ
କ୍ରୋଧ କରିଯା କହିଲ ହେ ପୁତ୍ରୋ ଯେ ସ୍ଵାମିର ଗୁହେତେ ଏତାଦୂଷୀ ଗୁ
ହିଣୀ ମେ ଭାବେ ଭୂତ୍ୟ କି ପୁକାରେ ଥାକେ ଯେଥାମେ ନିରନ୍ତର ପତ୍ନୀ
ମାସେର ମୁଖେର ଶୁଣୁଣ ଲାଗୁ ତମନ୍ତର ମେ ଉଚିଯା ଚଲିଲ ତାହାକେ ମହ୍ୟ
ଜନ ଯତ୍ନେତେ ପୁରୋଧ କରିଯା ଧରିଲ । ଏହି ନିମିତ୍ତେ ଆମି ବଲି ଯେ
ଲୋକ ଉପାଦ୍ଧିତ ବିପଞ୍ଚକେ ସମାଧାନ କରେ ଇତ୍ୟାଦି ।

ତାହାର ପର ଯନ୍ତ୍ରବିଷୟ କହିଲ ଯେ ବିଷୟ ହଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ ନୟ
ମେ ହଇବେ ନା ଯେ ବିଷୟ ହଇବାର ଉପଯୁକ୍ତ ତାହାର ଅମ୍ବାଥା ହବେ
ନା । ତମନ୍ତର ପୁତ୍ରୁଷପରାଗତି ପ୍ରାତଃକାଳେ ଜାଲେତେ ବନ୍ଦ ହଇଯା ଆ
ପନାକେ ମୃତତୁଳ୍ୟ ଦେଖାଇ ଯା ଥାକିଲ । ତାହାର ପର ଜାଲହିତେ ନିଃ
ସାରିତ ହଇଯା ସାରଥ୍ୟାନୁସାରେ ଲମ୍ବ ଦିଯା ଅଗାଧଜଲେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହଇଲ
ଯନ୍ତ୍ରବିଷୟ କୈବର୍ତ୍ତକର୍ତ୍ତକ ଧୂତ ହଇଯା ବ୍ୟାପାଦିତ ହଇଲ । ଏହି ନିମି
ତ୍ତେ ଆମି ବଲି ଅନାଗତ ବିଧାତା ଇତ୍ୟାଦି । ମେହେତୁକ ଯେ
ପୁକାର ଆମି ଅନ୍ୟ ଜଳାଶ୍ୟେ ଯାଇ ତାହା କର ।

ହୁଁ ସେଇ ବଲିଲ ହୃଦୟରେ ଗୋଲେ ପାରେ ତୋମାର କଳ୍ପାଣ କିନ୍ତୁ ହୁଲେ
ଗମନ କରିବାର ତୋମାର କି ଉପାୟ । କମଟ କହିଲ ଯେବେ ଆମି
ତୋମାରଦେର ସହିତ ଲାକ୍ଷଣ ପଥେତେ ଯାଇ ତାହା କର ହୁଁ ସେଇ
ବଲିଲ କି ପୁକାରେ ଉପାୟ ସମ୍ଭବ ହୁଁ କୁର୍ମ ବଲିତେଛେ ତୋମାରଦେର
ଦୁଇ ଜନକର୍ତ୍ତକ ଚକ୍ରଧୂତ ଏକ କାଷ୍ଟଖଣ୍ଡକେ ଆମି ମୁଖେତେ ଅବଲମ୍ବନ
କରିଯା ଯାଇବ ତୋମାରଦେର ଦୁଇ ଜନେର ପକ୍ଷ ବଲେତେ ଆମିଓ ମୁଖେ
ତେ ଯାଇବ । ଦୁଇ ହୁଁ ସ ବଲିଲ ଏତାଦୁଃ ଉପାୟ ସମ୍ଭବ ବୁଟ କିନ୍ତୁ
ଶୁବ୍ରାଧ ଲୋକ ଉପାୟ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତ ଅପାୟଙ୍କ ଚିନ୍ତା କରିବେକୁ କେମନା
ଦେଖିତେଛିଲ ଯେ ମୂର୍ଖ ବକ୍ତ ତାହାର ସନ୍ତାନ ନକୁଳକର୍ତ୍ତକ ଡକ୍ଷିତ ହୁଁଲ
କର୍ତ୍ତପ ପୁରୁଷ କରିତେଛେ ଏ କି ପୁକାର ତାହାର କହିତେଛେ ।

× ଉତ୍ସର୍ପଥେତେ ଗୁଧୁକୁଟ ନାମେ ନିରିତେ ଏକ ବୃଦ୍ଧ ଅଞ୍ଚଳୀବୃଦ୍ଧ ଥାକେ
ତାହାତେ ଅମେକ ବକ୍ତ ବାସ କରେ ତାହାରଦେର ଶିଶୁ ସନ୍ତାନେରଦିଗକେ
ବୃକ୍ଷତଳସ୍ଥ ଗର୍ଭତେ ସର୍ପେ ଥାଇ ଅନ୍ତର ଶୋକାତ୍ମର ବକ୍ତ ଦିଗେର
ରୋଦନ ଶୁନିଯା କେନ ବକ୍ତ କହିଲ ଏକୁପ ବିଲୁପ କରିଓ ନା ତୋମରୀ
ଛଂସ୍ୟ ଆନିଯା ନକୁଲେର ଗର୍ଭକେ ଆରଣ୍ୟ କରି ଯା ସର୍ପର ବିବରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତକିରିମେତେ ଛାପନ କର । ତାହାର ପାର ସେଇ ଥାଦା ଦୁବାଲୋଭି
ନକୁଳ ଆନିଯା ସର୍ପକେ ଦେଖିବେକ ସ୍ଵାଭାବିକ ଶତ୍ରୁତାହେତୁକ ତାହା
କେ ନକ୍ଷତ କରିବେକ ତାହା କରିଲେ ପାରେ ତାହା ହୁଁଲ । ତଦନ୍ତର ସେଇ
ତଥାତେ ନକୁଲ୍ୟା ବକ୍ତବ୍ୟାକଥୁନି ଶୁନିଲ ପଞ୍ଚାଂ ତାହାରା ବୃକ୍ଷ
ଆରୋହଣ କରିଯା ବକ୍ତଶିଷ୍ଟରଦିଗକେ ଥାଇଲ । + ଏଇ ଜନ୍ୟ ଆମି
ବଲି ଶୁବ୍ରାଧ ଲୋକ ଉପାୟ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତ ଇତ୍ୟାଦି ।

↓ ଆମାରଦେର କର୍ତ୍ତକ ମୌଯମାନ ତୋମାକେ ନିରୀଙ୍ଗଳ କରିଯା ଲୋକ
ଅବଶ୍ୟା କିଛୁ ବଲିବେଇ ତାହା ଶୁନିଯା ହନ୍ୟପି ତୁମି ଉତ୍ସର୍ପ ଦିବା ତୁରେ
ତୋମାର ଛତ୍ର ସେଇ ନିରିତେ ସର୍ବଥା ଏଇଥାରେ ଥାକ । କର୍ତ୍ତପ ବଲି

ତେବେ ଆମି କି ଅଜ୍ଞାନ ଆରି ପୁତୁତ୍ର ଦିବ ନା କିଛୁଇ ସଲିବ
ନା ପେଇରଗ କରିଲେ ପରେ ତଙ୍କପ କମଟକେ ଅବଲୋକନ କରିଯା
ନକଳ ଗୋରଙ୍ଗକେରା ପଞ୍ଚାଂ ଧ୍ୟାଇଲ ଆର ସଲିଲ ହେବ ସଲିତେହେ
ଯଦି ଏହି କୁର୍ମ ପଢ଼େ ତବେ ଏ ହାନେତେଇ ପାକ କରିଯା ଥାଇ କେହେ
କହିତେହେ ଏହି ହାନେତେଇ ଦନ୍ତ କରିଯା ଥାଇ କେହେ ସଲିତେହେ ଗୃହେ
ଲଈଯା କଞ୍ଚଣ କରି ପେଇ କଥା ଜ୍ଞାନିଯା ଏ କଞ୍ଚପ କୋଧାବିଷ୍ଟ ହଇଯା
ପୂର୍ବବାତ୍ୟ ବିଶୂତ ହଇଯା କହିଲ ତୋରା ଛାଇ ଥାବି ଇହା ସଲିଯା
ଆବେ ପାଢ଼ିଲ ଆର ତାହାରଦିଗେର କର୍ତ୍ତ୍ଵ ବାପାଦିତ ହଇଲ । × ଏହି
ନିମିତ୍ତେ ଆମି ସଲି ହିତା�ିଲାବି ସନ୍ଦୂରଦିଗେର ଇତ୍ୟାଦି ।

† ଆନନ୍ଦର ଦୂତ ସକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆସିଯା ସଲିଲ ହେ ମହାରାଜ ପୂର୍ବେତେଇ
ଆମି କହିଯାଛି ନିରନ୍ତର ଦୂର୍ଗଶୋଧନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାହା ତୋମରା କର
ନାଇ ମେ ଅନସଧାନେର ଫଳ ଏହି ଅନୁଭୂତ ହିତେହେ । ଗୃହ ପ୍ରେସିତ
ମେହବର୍ଗ କାଳ ଦୂର୍ଗ ଦାହ କରିଯାଛେ ରାଜା ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କରିଯା କୁ
ହିଲେନ ବୃକ୍ଷାଗୁଡ଼େ ସୁନ୍ଧର ଲୋକ ବୃକ୍ଷାଗୁଡ଼ିତେ ପତିତ ହଇଯା ଯେମନ
ଜାଗୁଥ ହୁଏ ଏହି ରୂପ ପୁତ୍ରପୁରୁଷ କିମ୍ବା ଉପକାରପୁରୁଷ ଯେ ଅନ ବି
ପକ୍ଷେତେ ପୁତ୍ରଯ କରେ ମେ ବିପଦ୍ରୁଷ ହଇଯା ଜାତ ହୁଏ ପୁନିଧି ସଲିଲ
ଏ ହାନିହିତେ ଦୂର୍ଗ ଦାହ କରିଯା ଯଥନ ମେହବର୍ଗ ଗେଲ ତଥାର ପୁସନ୍ଧ
ହଇଯା ଦିନବର୍ଗ କହିଲ ଏହି ମେହବର୍ଗକେ ଏହି କର୍ମଯୁଦ୍ଧିପେର ଯାଜନ୍ମେ
ତେ ଅଭିଧିକ କର ବିଜେଯା ତାହା କହିଯାଇଛେ କୃତକୃତ୍ୟ ଦାସେର କୁ
ତକେ ଫଲେର ଦାରା ଓ ମନେର ଦାରା ଓ ସାକ୍ଷେର ଦାରା ନକ୍ତ କରିବେ ନା
ଆର ଏ ଭୂତାକେ ଦେଖିଯା ହର୍ଷ ଜନ୍ମାଇବେଳେ । ଚକ୍ରବାକ ସଲିତେହେ
ତାହାର ପରେ ଦୂତ କହିଲ ତାହାର ପର ମୁଖ୍ୟ ମହି ଗୃହ କହିଲ ହେ
ମହାରାଜ ଇହା ଉପଯୁକ୍ତ ନୟ ପୁନାଦାନ୍ତର କିଛୁ କରନ ଯେହେତୁକ ଆରି

ଚାରକେର ରିକଟ୍ ପରାମର୍ଶ କହା ତୁର୍ଥଗୁନେର ନ୍ୟାୟ ହେ ମହାରାଜ
ନୀଚେତେ ଉପକାର କରା ସାଲୁକାତେ ପୁସ୍ତାବ କରାର ନ୍ୟାୟ ମହତେର ସ୍ଥା
ନେତେ ନୀଚକେ କଦାଚ କରିବେ ନା । ପଞ୍ଜିତେରା ତାହା କହିଯାଛେନ
ନୀଚ ଲୋକ ପୁଣ୍ୟସିତ ପଦ ପାଇୟା ପୁତୁକେ ନଷ୍ଟ କରିତେ ଆକାଶୀ
କରେ ଉନ୍ଦ୍ର ବ୍ୟାୟତ୍ତ ପାଇୟା ଯେମନ ମୁନିକେ ନଷ୍ଟ କରିତେ ଗିଯାଛିଲ
ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ରିଜାପିତେହେନ ଏ କି ପୁକାର । ମନ୍ତ୍ର କହିତେହେ ।

+ ଗୌତମ ମହାର୍ଵିର ତପୋବନେ ମହାତପୋନାନ୍ଦା ମୁନି ଥାକେନ ମେ
ଥାନେ କୃକକର୍ତ୍ତକ ନୀଯମାନ ଏକ ମୂର୍ଖକଣ୍ଡିଷ୍ଠ ସେଇ ମୁନିକର୍ତ୍ତକ ପୁଅସ୍ତ
ହଇଲ । ତମନ୍ତର ସଭାବଦୟାଳୁ ସେଇ ମୁନିକର୍ତ୍ତକ ଉଡ଼ି ଥାନ୍ୟର କଣାର
କଙ୍କଣହାରୀ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହଇଲ ତାହାର ପାର ସେଇ ମୂର୍ଖକକେ ଥାଇବାର
ନିମିତ୍ତେ ବିଡ଼ାଳ ପଞ୍ଚାଂ ଧାବନ କରେ ଉନ୍ଦ୍ର ତାହା ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଯା
ମେହି ମୁନିର କୋଲେତେ ପୁବେଶ କରେ । ତାହାର ପାର ମୁନି କହିଲେମ
ହେ ମୂର୍ଖ ତୁମ ମାର୍ଜାର ହୁଏ ତମନ୍ତର ମେ ବିଡ଼ାଳ କୁହୁରକେ ଦେଖିଯା
ପଲାଯ ତ୍ଥପରେ ମୁନି କହିଲେମ କୁହୁରହିତେ ଭୟ ପାଓ ଅତ୍ୟବ ତୁ
ମିଇ କୁହୁର ହୁଏ ମେ କୁହୁର ବ୍ୟାୟହିତେ ଭୟ ପାଯ ଏହିହେତୁକ ମେହି ମୁ
ନି କୁହୁରକେ ବ୍ୟାୟ କରିଲ ତମନ୍ତର ମୁନି ମେ ବ୍ୟାୟକେ ମୂର୍ଖକ ଏ ଏହି
ପୁକାର ଦେଖେନ ତାହାର ପାର ସକଳ ଲୋକ ମୁନିକେ ଓ ବ୍ୟାୟକେ
ଦେଖିଯା ବଲେ ଏହି ମୁନି ମୂର୍ଖକକେ ବ୍ୟାୟ କରିଯାଛେ । + ଇହା ଷ୍ଠ
ନିଯା ମେ ବ୍ୟାୟ ଭାବନା କରିଲ ଯାବନ୍କାଳ ଏହି ମୁନି ଥାକିବେ ତାବନ୍
କାଳ ଆମାର ଅପ୍ୟଶକ୍ତର ସ୍ଵର୍ଗାଖ୍ୟାନ ଯାଇବେ ନା ମୂର୍ଖକ ଇହ । ଆ
ଲୋଚନା କରିଯା ମେହି ମୁନିକେ ନଷ୍ଟ କରିବାର ନିମିତ୍ତେ ଗେଲ ତାହାର
ପାର ମେହି ମୁନି ତାହା ଜାନିଯା ପୁର୍ବାର ମୂର୍ଖକ ହୁଏ ଇହା କରିଯା
ମୂର୍ଖକ କରିଲେନ । ଅତ୍ୟବ ଆମି ବଲି ନୀଚ ଲୋକ ପୁଣ୍ୟସିତ ପଦ
ପାଇୟା ଇତ୍ୟାଦି । ଅପରାହ୍ନ ଇହା ଅନାୟାସମାଧ୍ୟ ଇହା ଜାନିଓ ନା

ଶମ ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମାଧ୍ୟମ ଅନେକ ମୁଖ୍ୟ ଭଙ୍ଗଣ କରିଯା ଏକ ଅତିଶ୍ୟୁଲୋଭେତୁକ ପଞ୍ଚାଂ କର୍କଟେର ଗୁହଗୁମୁକ୍ତ ମରିଲ । ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ପୁଣ୍ୟ କରିତେଛେ ଏ କି ପୁକାର । ମଞ୍ଜୀ କହିତେଛେ ।

ମଧ୍ୟ ଦେଶରେ ପଦ୍ମକେଳି ନାମେ ସରୋବର ଥାକେ ତାହାତେ ଶକ୍ତି ରହିତ ଏକ ବୃଦ୍ଧ ବକ୍ ଆପନାକେ ଉଦ୍‌ଘୋର ନ୍ୟାୟ ଦେଖାଇଯା ଥାକେ । ତାହାକେ କୋର କର୍କଟ ଦେଖିଲ ଆର ଜିଜାସିଲ ତୁମି କେନ ଏଥାମେ ଆହାର ତ୍ୟାଗ କରିଯା ରହିଯାଛ ବକ୍ କହିଲ ଆମାର ପୁଣ୍ୟ ଥାରଗେର କାରଣ ମନ୍ଦ୍ସୋରୀ ତାହାରଦିଗକେ କୈବର୍ତ୍ତେରା ଆସିଯା ନଷ୍ଟ କରିବେଳେ ଏହି ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଆମି ନଗରସମୀକ୍ଷାପେ ଶ୍ଵନ୍ତିଆଛି ଅତଏବ ବର୍ତ୍ତନେର ଅଭାବ ପୁଯୁଜୁଇ ଆମାର ମରଣ ଉପର୍ଥିତ ଇହା ଜୀନିଯା ଆହାରେତେ ଅନ୍ତର କରିଯାଇଛି । ତଦନ୍ତର ମନ୍ଦ୍ସୋରୀ ଆଲୋଚନା କରିଲ ଏହି କାଳେତେ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପକାରକ ବୁଝିତେଛି ସେଇହେତୁକ ଯାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାହା ଇହାକେଇ ଜିଜାସା କରା ଉଚିତ । ବିଜେରା ତାହା କହିଯାଇଛେ ଉପକାରି ଶତ୍ରୁ ସହିତ ସନ୍ଧି କରିବେକ ଅପକାରକ ମିତ୍ରର ସହିତ କରିବେ ନା ଯେହେତୁକ ମିତ୍ର ଓ ଶତ୍ରୁ ଲଙ୍ଘଣ ଉପକାର ଆର ଅପକାର । ମନ୍ଦ୍ସୋରୀ କହିଲ ଓହେ ବକ୍ ଇହାତେ ରଙ୍ଗାର କି ଉପାୟ । ବକ୍ ବଲିତେଛେ ରଙ୍ଗାର ଉପାୟ ଆହେ ଅନ୍ୟ ହଦ୍ ଆଶ୍ୟ କରା ମେଥାନେ ଆମି ଏକ ଜନ କରିଯା ଲାଇବ । ମନ୍ଦ୍ସୋରୀ କହିଲ ଏ ପୁକାରଇ ହୁଏ ତଦନ୍ତର ଏହି ବକ୍ ମେଇ ମନ୍ଦ୍ସୋରଦିଗକେ ଏକେଇ ଲାଇଯା ଥାଏ ତଦନ୍ତର କର୍କଟ ତାହାକେ କହିଲ ଓ ହେ ଆମାକେଓ ମେଥାନେ ଲାଗେ ତଥାରେ ଉତ୍ତମ କର୍କଟ ମାଂସାଥୀ ବକ୍ ଓ ଆଦର କରିଯା ତାହାକେ ନ ଇଯା ସ୍ଥଳେତେ ଧାରିଲ କୁଲୀରୁ ଓ ମେଇମାନ ମନ୍ଦ୍ସା କଟକବ୍ୟାପ୍ତ ଦେଖିଯା ଭାବନା କରିଲ ହାଯ ମନ୍ଦଭାଗ୍ୟ ଆମି ନଷ୍ଟ ହଇଲାମ ହଟୁକ ମଞ୍ଜୁତି ବଲୋଗ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିବ ଯେହେତୁକ ଭୟହାଇତେ ମେଇ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୟ

ପାଇବେକ ସେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଭାବ ଉପହିତ ନା ହ୍ୟ ଭୟ ଉପହିତ କରିଯା
ନିର୍ଭୟେର ନାମ ପୁହାର କରିବେକ । ଅଗର ଅଭିଯୁକ୍ତ ବାଜି ଯଦ୍ୟାପି
ଆପନାର ହୃଦିକ୍ଷଣ ହିତ ନା ଦେଖେ ତବେ ସୁନ୍ଦର ଲୋକ ବିପକ୍ଷେର
ସହିତ ସୁନ୍ଦର କରନ୍ତ ମରେ ଏବଂ ଯେଥାନେ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟାତିରେକେ ଅବଶ୍ୟ
ମୃତ୍ୟୁ ହ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟର ପଞ୍ଚିତରା ମେଇ କାଳକେ
ଯୁଦ୍ଧର ଏକ କାଳ କରିଯା ସକେନ ଇହା ବିବେଚନା କରିଯା କର୍ତ୍ତା ତା
ହାର ଗୁରୀବାକେ ଛେନ କରିଲ ମେ ବକ ପଞ୍ଚତା ପାଇଲ । ଏଇ ଜନ୍ୟେ
ଆମି ବଲି ଉତ୍ତମ ଅଧିମ ମଧ୍ୟର ଅନେକେ ମୀନ ଭଙ୍ଗଣ କରିଯା
ଇତ୍ୟାଦି ।

ଫର୍କନ ତାହାର ପର ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ବଲିଲ ଓ ହେ ମନ୍ତ୍ର ଆମାରକ୍ରତ୍ତକ ଏହି
ଆଲୋଚିତ ଆଚେ କର୍ମରସ୍ତୌପେର ଯତ ଉତ୍ତମ ଦୁର୍ଯ୍ୟ ମେଘବର୍ଣ୍ଣ ରାଜୀ
କର୍ତ୍ତ୍ଵ ଲାଭ ହିଁଯାଏହେ ମେ ସକଳ ଆମାରଦିଗେର ଲାଗ୍ୟା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମେଇ
ବର୍ତ୍ତତେ ବିଦ୍ୟା ଗିରିତେ ଅତିଶ୍ୟ ମୁଖେତେ ଆମାରଦିଗେର ଥାକା ହିଁ
ବେ । ଦୂରଦୂରୀ ହାସିଯା ବଲିଲ ହେ ଭୂପାଲ ଅନୁପହିତ ଚିନ୍ତା କରିଯା
ଯେ ଲୋକ ହରିତ ହ୍ୟ ମେ ଅମ୍ବାନକେ ପାଇଁ ଯେମନ ଭଗ୍ନଭାଣ ବ୍ୟାହଣ
ଭୂପତି କହିଲେନ ଏ କି ରମ୍ପ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିତେଛେ ।

ଦେବିକୋଟିରେ ମନ୍ତ୍ରକ ନଗରେତେ ଦେବଶର୍ମୀ ନାମେ ବିପୁ ଥାକେନ
ତିନି ମହାବିଷ୍ୱବ ନଂଜାନ୍ତିତେ ଶକ୍ତୁଗୁରିତ ଏକ ଶରୀବ ପାଇଲେନ
ତାହା ଲାଇୟା ତିନି ରୌଦ୍ରେତେ ଯାକୁଲ ହିଁଯା କୁତ୍ତକାରେର ଭାଣପୂର୍ବ
ଗୃହର ଏକ ଶୁଦ୍ଧେତେ ଶଯନ କରିଲେନ ତାହାର ଶକ୍ତୁର ରକ୍ତାର
ନିମିତ୍ତେ ହନ୍ତେତେ ଏକ ଦଣ୍ଡ ଲାଇଲା ଚିନ୍ତା କରିଲେନ ଯଦ୍ୟାପି ଆମି ଶକ୍ତୁ
ଶରୀବ ବିକ୍ରମ କରିଯା ଦଶ କଡ଼ା କଢ଼ି ପାଇ ତବେ ଏହି ମ୍ରାନେତେଇ
ମେଇ କର୍ମଦକେତେଇ ଯଟ ଶରୀବପୁଭୂତି କିମ୍ବିଆ ଅନେକ ବାହେତେ
ବୃଦ୍ଧିପୁଅ ମେଇ ଧନବାରୀ ବାରହାର ପ୍ରବାକ ବଞ୍ଚାଦି କ୍ରମ କରିଯା ଲାଙ୍ଘି

ମୁଖ୍ୟକ ଦରିଶ କରିଯା ଚାରି ବିବାହ କରିବ ତନନ୍ତର ସେଇ ସପତ୍ନୀଙ୍କ ଦିଗୋର ମଧ୍ୟ ଯେ ରପ୍‌ଯୈଏବିଶିଷ୍ଟା ତାହାତେ ଅତିଶ୍ୟ ପୂଣ୍ୟ କରିବ ସପତ୍ନୀଙ୍କ ସଥର ବିବାହ କରିବେକ ତଥବ କୋଷାବିଷ୍ଟ ହିଁଯା ଆମି ତାହାରଦିଗକେ ଲପ୍ତିତେ କରିଯା ତାଡମ କରିବ ଇହା କହିଯା ମଞ୍ଜଳେପଣ କରିଲେନ ତାହାତେ ଶକ୍ତୁ ଶରୀର ବିଦୀର୍ଘ ହିଁଲ ଅମେକ ହଟଓ ଭାଜିଲ । ତୃପରେ ସେଇ ଶବ୍ଦେତେ କୁମାର ଆସିଯା ଭାଙ୍ଗ ମନ୍ଦ ସେଇ ରୂପ ଦେଖିଯା ବ୍ୟାହଶକ୍ତି ତିରକାର କରିଯା ବାହିର କରିଯା ଦିଲ ଏତଦର୍ଥେ ଆମି ବଲି ଅନୁପଥିତ ଚନ୍ଦା କରିଯା ଇତ୍ୟାଦି ।

ତନନ୍ତର ରାଜା ଗୁରୁକେ ସଲିଲେନ ହେ ତାତ ଯାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାହା ଉପଦେଶ କର । ଗୁରୁ ସଲିଲେତେଛେ ବିପଥଗାୟୀ ମନ୍ତ୍ର ମୁକ୍ତିର ହଞ୍ଚିର ମେତା ଯେମନ ନିର୍ଦ୍ଦୟତା ପାଇଁ ଏମନି ଉତ୍ସାରଗାୟୀ ମଦାନ୍ତ ରାଜାର ବେ ତାରା ହର୍ଷିଯତା ପାଇ ଫନ ହେ ମହାରାଜ ଆମାରଦିଗେର ପୁତାପେତେ କି ଦୁର୍ଗ ଭଗ୍ନ ହିଁଯାଛେ ତାହା ନଯ କିନ୍ତୁ ତୋମାର ପୁତାଗ ଓ ଉପା ଯେତେ । ରାଜା କହିଲେନ ତୋମାରଦିଗେର ଉପାୟେତେ । ଗୁରୁ ସଲିଲେତେ ଯାଦି ଆମାର ପରାମର୍ଶ କର ତବେ ନିଜ ଦେଶେ ଗମନ କର ନତୁବା ବର୍ଷକୀ ଲେ ଉପହିତ ହିଁଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁଗ୍ଧାମ ହିଁଲେ ବିଦେଶବାସି ଆମାର ଦିଗେର ନିଜ ଦେଶେ ଗମନ ଓ ଦୂରଭ ହିଁବେ ସୁଖ ଓ ଶୋଭାର ନିମିତ୍ତେ ମନ୍ତ୍ର କରିଯା ଗମନ କର ଦୁର୍ଗ ଭଗ୍ନ ହିଁଲ ଯଶଃ ପ୍ରାପ୍ତିହି ହିଁଲ ଆମାର ଏହି ମତ ଯେହେତୁକ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି ଧର୍ମକେ ପରକାର କରିଯା ପୁନ୍ତୁର ପୁନ୍ତୁ ଓ ଅପ୍ରିୟକେ ତୋଗ କରିଯା ଅପ୍ରିୟ ଅଗ୍ରଚ ପଥ୍ୟକେ ବଲେ ତାହାର ମହିତ ରାଜା ମହାୟୀ ହନ । ଅପର ତୁଲ୍ୟ ଲୋକେରୁତେ ମହିତ ମହିତ ମହିତ କରିବେକ ହେତୁକ ମୁଗ୍ଧାମେତେ ଜୟ ମନ୍ଦିର ତୁଲ୍ୟ ପରାକ୍ରମ ମୁଦ୍ରା ପରମା କି ପରମାର ମନ୍ତ୍ର ହୟ ନାଇ ଆର ସୁହୃଦ ଓ ଶୈନି ଓ ରାଜ୍ୟ ଓ ଆୟ୍ଵା ଓ କୌତି ଏହି ମହିତକେ କୋନ ମୁର୍ଖ ମୁଗ୍ଧାମେତେ ମୁଶ୍ଯମନ୍ତ୍ର

ଦୋଲାହିତ କରେ । ନୃପତି କହିଲେନ ଏ କି ପୁର୍ବା । ମଚିବ କହିତେଛେ ।

ପୂର୍ବେତେ ସୁନ୍ଦେଶସୁନ୍ଦ ନାମା ଅତିବଢ଼ ଦୈତ୍ୟ ଦୁଇ ଜର ତ୍ରିଭୁବନାଭି ଲାବେତେ ଅଭ୍ୟାସ କ୍ଲେଶେତେ ବହତର କାଳ ମହାଦେବେର ଆରାଧନ କରିଲ ଅନ୍ତର ତାହାରଦେର ପୁତ୍ର ପୁନଃ ହଇଯା କହିଲେନ ତୋମରା ବର ପୁର୍ବନା କର ତାହାତେ ପାର୍ବତୀ ପୁର୍ବନୀଯା ଇହା ଅନ୍ତଃକରଣେ କରେ । ଇଲେମ ତାହାର ପର ସୁନ୍ଦ ଉପାସନ କହିଲ ଯଦ୍ୟପି ଆମାରଦିଗଙ୍କେ ଆପଣି ସମ୍ଭବ୍ୟ ହଇଯାଛେନ ତବେ ହେ ପରମେଶ୍ୱର ନିଜ ପତ୍ନୀ ଗୌରୀକେ ଦେଓ । ଅନ୍ତର ଡଗବାନ କ୍ରୂଦ୍ଧ ହଇଯା ବରଦାନେର ଆବଶ୍ୟକତ୍ଵରେ ତୁରୁ ବିଚାରମୂର୍ଖ ସୁନ୍ଦେଶସୁନ୍ଦକେ ଉତ୍ତାର ର୍ୟାଯ ଏକ ଭ୍ରମୀ ନିର୍ମାଣ କରିଯା ଦିଲେନ ତାହାର ପର ମହାମାରିନାଶକ ଓ ଅଞ୍ଜାନାନ୍ତ ସୁନ୍ଦେଶସୁନ୍ଦ ଅନ୍ତଃକରନେର ଉତ୍ସାହତେ ପାର୍ବତୀ ତୁଳ୍ୟ ଦୈନିଧ୍ୟେତେ ଲକ୍ଷ ହଇଯା ଆମାର ଏ ଆମାର ଏ ଏହି ପରମ୍ଭାବ ବିବାଦ କରିଯା କୋନ ମଧ୍ୟମ ସାଂକ୍ଷିକିକ ଜିଜ୍ଞାସା କରି ଏହି ସୁନ୍ଦି କହିଲେ ପର ମେହି ଡଗବାନ ବୃଦ୍ଧ ବୁଝଗତିପା ହଇଯା ଆସିଯା ମେହିହାନେ ଉପନୀତ ହଇଲେନ । ଅନ୍ତର ତାହାର ବୁଝଗତିକେ ଜିଜ୍ଞାସିଲ ଆମରା ଇହାକେ ଆପଣ ବଲେତେ ପାଇଯାଛି ଆମାରଦେର ଦୁଇ ଜନେର ଘର୍ଯ୍ୟ କାହାର ଏ ହଇବେ । ବୁଝଗ ବଲିତେ ଛେନ ଜାନଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୁଝଗ ପୁଜୁନୀୟ ବଲଦାନ କ୍ଷତ୍ରିୟ ପୁଜ୍ୟ ଧନ୍ଦାନ୍ୟାଧିକ ବୈଶ୍ୟ ପୁଜ୍ୟ ବୁଝଗ ସେବାତେ ଶୁଦ୍ଧ ମାନ୍ୟ ମେହି ନିମିତ୍ତେ ତୋମରା କ୍ଷତ୍ରିୟଧର୍ମଶାଲୀ ତୋମାରଦେର ଯୁଦ୍ଧଇ ବିଯମ ଇହା କଥିତ ହଇଲେ ପରେ ଇମି ବିଲଙ୍ଘଣ କହିଯାଛେ ଇହା କହିଯା ଦୁଇ ଜନେତେଇ ପରମ୍ଭାବ ସମାନବଳ ଏକ କାଲେତେଇ ପରମ୍ଭାବ ମାରଣଦାରୀ ବିନାଶପୂର୍ଣ୍ଣ ହଇଲ ।

ଫରାଜୀ କହିଲେନ ପୂର୍ବେତେଇ କେନ ତୋମରା ବଲିଲା ନା ମଞ୍ଜୀ ବଲିତେଛେ ଆପଣି କି ଆମାର ବାକ୍ୟେର ଶୈଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫରାଜୀରେ ତଥାପି

ଆମାର ସମ୍ବାଦିତେ ଏହି ଯୁଦ୍ଧାର୍ଥ ଭୟ ଉଚ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ ଏ ହିରଣ୍ୟା
ଗର୍ଜ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ । ତାହା କଥିତ ଆହେ ସତ୍ୟବାଦୀ
ଓ ପୂଜ୍ୟ ଓ ଧର୍ମିଷ୍ଠ ଓ ଦ୍ଵୀଲୋକ ଓ ଭୂତ୍ସମୂହବିଶିଷ୍ଟ ଓ ବଲବାନ
ଓ ଅନେକଯୁଦ୍ଧଜେତୀ ଏହି ସାତ ସନ୍ଦେଶ ସତ୍ୟବାଦୀ ସତ୍ୟକେ ପାଲନ
କରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମେଲହିତେ ବିକାର ପାଇଁ ନା ପୂଜ୍ୟ ଲୋକ ପ୍ରାଣ
କ୍ରେତେ ଓ ଅପ୍ରାଜ୍ୟତା ପାଇଁ ନା । ଧର୍ମିଷ୍ଠ ଲୋକର ସଙ୍କଳେଇ ମାନ୍ୟ
ହୟ ପୂଜ୍ୟମୂର୍ତ୍ତିଗହେ ତୁର୍କ ଆର ଧର୍ମହେ ତୁର୍କ ଧାର୍ମିକ ଲୋକ ଦୁଃଖଚେଦ୍ୟ
ହୟ । ହିରଣ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ହିଲେ ଅମାନ୍ୟର ସହିତ ଓ ମେଲ କରିବେକ
ତାହାର ଆନୁଗୁଣ୍ୟବାତିରେକେ ଅନ୍ୟ ପୁକାରେ କାଳକ୍ଷେପଣ କରିବେ
ନା । କଟିକେତେ ଆବୃତ ଯେ ନିବିଡ଼ ସିଂହ ତାହାର କାଟି ଦୂର ନା କରି
ଯା ମେ ବନ୍ଦଶକେ ଯେଇନ ଛେଦନ କରିତେ ମର୍ମର୍ମହୟ ନା ଏହିକୁପ ଭୁତ୍ୱ
ମମୁହବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକ ତାହାର ଭାଇ ସକଳକେ ନଟି ନା କରିଯା ଏ ସାଥେ
କିମେ ମାରିତେ ପାରେ ନା । ବଲବାନେର ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବେକ ଇହା
ନିରଶନ ନାହିଁ ଯେହେ ତୁକ ଘେଯ କଦମ୍ବ ବିଲୋମ ବାଯୁତେ ଫାଯା ନା କରି
ଦାଖି ମୁନିର ବହୁ ସଂଗ୍ରାମଜୟି ପୂଜ୍ୟ ଯେ ପରାଞ୍ଚରାମ ତାହାର ନାଥ
ପୁତାପାହେ ତୁକ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧଜେତୀ ମର୍ବତ ନିରଭ୍ରତ ମରନ୍ତି ଭୋଗ କରେ ।
ବହୁରଣଜେତୀ ଯାହାର ମଜ୍ଜେ ଭେଲ କରେ ତାହାର ପୁତାପେତେହି ତାହାର,
ବିପକ୍ଷେଯ ଦ୍ୱାରାତେ ବଶଭା ପାଇଁ ତାହାତେ ଅନେକ ପ୍ରଣେତେ ଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ
ରାଜୀ ସନ୍ଦେଶ । ଚକ୍ରବାକ ବଲିତେହେ ଓହେ ଦୂର ମର୍ବତ ଯାଓ ଗିରୀ
ପୁନର୍ବୀର ଆସିଓ । ରାଜୀ ଚକ୍ରବାକକେ ଜିଜ୍ଞାସିଲେନ ଓହେ ମନ୍ତ୍ର ଅ
ସନ୍ଦେଶ କତ ଲୋକ ତାହାରଦିଗକେ ଶୁଣିତେ ଇଚ୍ଛା କଢି । ମନ୍ତ୍ରର ବଲି
ତେହେ ହେ ମହାରାଜ କହି ଶୁଣ ବାଲକ ଓ ବୁଦ୍ଧ ଓ ଚିରଯୋଗୀ ଓ ଜ୍ଞାନି
ବହିହୃତ ଓ ଭୀରୁଷ ଓ ଭୀରମୈନ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ ଓ ଲୁଦ୍ଧ ଓ ଲୋଭିସମଭିତ୍ତ୍ୟା

হত পুরুষ ও বিরক্তস্তাৰ ও বিষয়েতে অত্যন্তাসক্ত ও অববহি
ভচিত ও দেবদ্বিজনিন্দক ও দৈবোপহত ও দৈবপরায়ণ ও দুর্ভিক্ষ
রূপ বিপত্তিতে ব্যাকুল ও যসনিসৈব্যযুক্ত ও বিদেশস্থ ও বহু
শত্রু ও অকালযুক্ত ও সত্ত্বধৰ্মচ্যুত এই বিংশতি লোক ইহার
দেৱ সহিত মেল কৱিবে ন। কেবল সংগুৱ কৱিবেক ইহারা
মুখ্যমান হইলে শীঘ্ৰ শত্রুৰ বশতা পায়। বালকেৱ অল্প বলত্ব
হেতুক লোক সংগুৱ কৱিতে ইচ্ছা কৱে ন। যেহেতুক যুদ্ধ
যুদ্ধেৱ ফল জানিতে শিষ্ট সমৰ্থ হয় ন। উৎসাহৱহিতত্ব হেতুক
বৃক্ষ এবং চিৱৱোগী এই দুই জন অবশ্য আপনিই পরিভূত
হয়। সর্বজাতিবহিস্তুত লোক সুখচেছেন্দ্য হয় কেননা জাতিৱা স
হায় হইয়া তাহাকে নষ্ট কৱে। ভৌত যত্নি রংগেতে ক্ষাণ্ঠ হইয়া
আপনিই নষ্ট হয়। ভৌতপুরুষ যাহার সমভিব্যাহারে সে ভৌত
পুরুষকৰ্ত্তৃক পরিত্যক্ত হয়। মিকটেতে যে উপমুক্তি হয় লুক্ষ জন
আপনিই তাহা লয় এই মিলিতে তাহার অনুচরেৱা যুদ্ধ কৱে ন।
যে স্বামিৱ সমভিব্যাহারে লোভী লোক থাকে তাহারা শতুহই
তে স্বৰ্গাদি পাইলে সে স্বামিকে নষ্ট কৱে যুদ্ধ স্থানেতে স্বত্বাবস্থ
লোক বিরক্ত স্বত্বাৰ লোককে পরিত্যাগ কৱে। বিষয়েতে অত্য
ন্তাসক্ত ব্যক্তি অনায়াসেতে বিগুহ্য হয় অববহিৰ্ভুত ব্যক্তি সচিব
কৰ্তৃক ভেদ্য হয় কেননা অববহিৰ্ভুতহেতুক তাহাকে মন্ত্ৰিবা কাৰ্য্য
হইতে ত্যাগ কৱে। সম্ভুতিৱ এবং বিপত্তিৱ দৈবই কাব্যণ ইহা
চিন্তা কৱত দৈবপরায়ণ লোক আপনাকেও চেষ্টা কৱে ন। দুর্ভিক্ষ
রূপ বিপত্তিতে ব্যাকুল লোক আপনিই অবসন্ন হয়। যসনি
সৈম্য সমভিব্যাহারি লোকেৱ বৃহুচনাদি সম্বন্ধ হইতে পাৱে
ন। দেবদ্বিজনিন্দক ও দৈবোপহত ইহারা অধৰ্মপুরুক্ত আপনিই

ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଯ । ଅରିକର୍ତ୍ତକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୈମ୍ୟଦ୍ୱାରା ବିଦେଶର ସାଙ୍ଗି
ମଟ ହୁଯ । ଜଳମଧ୍ୟେତେ ବୃକ୍ଷଟିକେ ଓ କୁଦୁରୁ କୁଣ୍ଡିର ଧରେ ବୃକ୍ଷଟୁ
ସାଙ୍ଗି ଶୋନ ପକିର ମଧ୍ୟହିତ କପୋତେର ନ୍ୟାୟ ଭୀତ ହଇଯାଏ
ପଥେତେ ଯାଏ ସେଇ ପଥେତେ ମଟ ହୁଯ । ଏବଂ ଅକାଲମୁକ୍ତ ସାଙ୍ଗି
କାଳ ଯୋଦ୍ଧାକର୍ତ୍ତକ ମଟ ହୁଯ ଯେମନ ନୟଦ୍ୱାର୍ତ୍ତ କାକ ଆର୍ଦ୍ରାତ୍ରେ ପେଚକ
କର୍ତ୍ତକ ମଟ ହୁଯ ମତ୍ୟ ଧର୍ମଚୂତ ଲୋକେର ମହିତ କନ୍ଦାଚ ମେଲ କରିବେ
ମା କେନା ମେ ଲୋକ ଅସଚରିତତାହେ ତୁକ ଅନ୍ତରୁ କାଲେତେଇ ମେଲର
ହୁଇତେ ଅନ୍ୟଥା ପାରୁ । ଆରା କହି ସନ୍ତି ଅର୍ଥାଏ ମେଲନ ବିଗୁହ
ଅର୍ଥାଏ ପରଦେଶଦାହଲୁଷ୍ଠନାଦି ଯାନ ଅର୍ଥାଏ ବିପକ୍ରେର ପୁଣି ଯାଆ
ଆସନ ଅର୍ଥାଏ ବିଗୁହାଦିର ନିବୃତ୍ତି । ସଂଶୂଯ ଅର୍ଥାଏ ଦୁଇ ବଲବା
ନେଇ ମଧ୍ୟହିତ ସାଙ୍ଗିର ଏକ ସାଙ୍ଗିକେ ବାକ୍ୟଦ୍ୱାରା ଥିଲ ଦାଯାଦିର ମର
ପରି । ଦୈର୍ଘୀଭାବ ଅର୍ଥାଏ ଏଫେର ମହିତ ମେଲନ ଅପରେର ମହିତ
କଲହ ଏହ ଛୁଯ ଷଣ କର୍ମାରସ୍ତେର ଉପାର୍ଯ୍ୟ ହୁଯ ଆର ପୁରୁଷାର୍ଥ ସନ୍ତତି
ଦେଶ କାଲେର ବିବେଚନା ଆର ବୈରିମାରଣେର ପୁତିକାର ଆର କର୍ମପି
ଞ୍ଜି ଏହ ପ୍ରାଚ ପୁକାର ମନ୍ତ୍ରଣା ହୁଯ । ସାମ ଓ ଦାନ ଓ ଭେଦ ଓ ଦଶ
ଏହ ଚାରି ଉପାର୍ଯ୍ୟ ହୁଯ ଉତ୍ସାହକି ଓ ମନ୍ତ୍ରଗାଣତି ଓ ପ୍ରଭାବଶକ୍ତି
ଏହ ତିବ ଶକ୍ତି ହୁଯ ଏହ ସକଳ ଆଲୋଚନା କରିଯା ବଡ଼ ଲୋକେରୀ
ମର୍ବଦୀ ଅବିଜିଗ୍ନିୟ ହୁଯ । ଜୀବନ ଦାନରପ ମଲ୍ୟେ ତୟେ ସନ୍ତତି ଲଭ୍ୟ
ନା ମେ ସନ୍ତତି ନୀତିଜ ସାଙ୍ଗିର ମିକଟେ ନିଶ୍ଚଳା ହଇଯା ଆପ
ନି ଧାବନ କରେ । ବିଜେରା ତାହା କହିଯାଛେ ଯାହାର ଅନ୍ତଃକ୍ରମ
ମର୍ବଦୀ ଏକ ପୁକାର ଆର ଗୃହ ଦୂତ ଆର ଷଷ୍ଠ ମନ୍ତ୍ରଣା ଆର ଯେ ଲୋକ
ମନୁଷ୍ୟରଦିଗକେ ରିଷ୍ଟୁର ବାକ୍ୟ କହେ ନା ମେ ଲୋକ ମୟୁଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂ
ରିବୀ ଶାସନ କରେ । କିନ୍ତୁ ଯଦ୍ୟପି ତାହାର ମହାମନ୍ତ୍ରୀ ଗୁରୁ ମେଲ କରି

হার পুসজ করিয়াছে তথাপি জয় হইয়াছে এই অহঙ্কারপুষ্টুক্ত
সে রাজা অবজ্ঞা করিবে না হে ভূগতে সেইহেতুক এই পুকার
কর্তৃম সিৎ-হলদ্বীপের মহাবল নামে সারসরাজ আমারদের স্থা
জহুবীপেতে গিয়া চিত্ববর্ণের পশ্চান্তাগে ক্রোধ জন্মান যেহেতুক
শূর লোক সুসজ্ঞত দৈন্যের দ্বারা সাবধান হইয়া সুরক্ষিত শত্রুকে
ব্যামোহ দিবেক যেহেতুক ব্যাকুল ব্যক্তি অত্যন্ত ব্যাকুল হইয়া
ব্যাকুলের সহিত মিলন করে। রাজা বলিলেন এইরূপ হউক
ইহা কহিয়া বিচিত্র নামে বককে অত্যন্ত প্রশংস লিপি দিয়া সিৎ-হ
লদ্বীপে পাঠাইলেন। অমন্তর চুর আসিয়া বলিল হে ভূগাল সে
স্থানের পুস্তব শুনুন সেখানে গৃহ এই পুকার বলিল যে হে নৃপ
তে মেষবর্ণ সে স্থানে বহুকাল বসতি করিয়াছে সে জামে হিরণ্য
গভ সঙ্কেয় পুণশালী বটে কি না। তদন্তের রাজা আঙ্কুর করিয়া
জিজ্ঞাসা করিলেন ও হে কাক ঐ হিরণ্যগভ রাজা কিরূপ আর চ
ক্রবাক মন্ত্রীই বা কৌদৃশ। কাক বলিল হে মহারাজ রাজা হিরণ্য
গভ যুবিষ্ঠিরতুল্য মহাশয় ও চক্ৰবাকের ন্যায় অমাত্য কুক্রাপি
দৃষ্ট ময় রাজা কহিলেন যদ্যপি এতাদৃশ তবে কি পুকারে ইনি
বঞ্ছিত হইলেন মেষবর্ণ হাস্য করিয়া কুহিল হে মৃগতে বিশ্বাস
পুষ্প লোকের বঞ্চনাতে পুকুরার্থ কি ক্রোড়তে আরোহণ করিয়া
থাকে যে নিদৃষ্ট ব্যক্তি তাহাকে নষ্ট করিয়া কি পুকুরার্থ-হে ম
হারাজ শুনুন সে সচিব পুঁথীয় দৰ্শনেতে জানিয়াছিল কিন্তু ঐ রাজা
অহাশয় সেইহেতুক আমি বঞ্চনা করিয়াছি। পুজেরা তাহা ক
হিয়াছেন আর তুলোতে যে লোক খলকে সত্যবাদী করিয়া জানে
সে জন সেই পুকার বঞ্ছিত হয় যেমন ছাগলের নিমিত্তে তিন
জন ধূর্তকর্তৃক একে বুজ্বান্বঞ্ছিত হইল। রাজা কাহলেন এ কি
পুকার মেষবৃন্দ কঢ়িতেছে।

ଫେଡିନ୍ଦେଶୀୟ କାନନେତେ ଏକ ଆରକ୍ଷ୍ୟଜ୍ଞ ଉଦ୍‌ସୀର ବୃକ୍ଷଗ୍ରହ ଥାକେମ
ତିନି ସିଙ୍ଗେର ନିମିତ୍ତେ ଛାଗଲ ଲାଇୟା ସାଇତେଛିଲେନ ଇହା ତିନି
ଜନ ଧୂର୍ତ୍ତେ ଦେଖିଲ ତାହାର ପର ସେଇ ଶତେରା ପାରାମର୍ଶ କରିଯା
ତିନ ବୃକ୍ଷର ତଳେତେ ଏକ କ୍ରୋଷ ଅନ୍ତରେତେ ସେଇ ସିଙ୍ଗେର ଆଗମନ
ପୁତ୍ରିକ୍ଷା କରିଯା ମାର୍ଗମଧ୍ୟ ଥାକିଲ । ତାହାତେ ସାଇତେଛିଲ ଯେ
ବୃକ୍ଷଗ୍ରହ ତାହାକେ ଏକ ସଂକ୍ଷକ କହିଲ ହେ ବୃକ୍ଷଗ୍ରହ କେନ କୁକୁରକେ କୁକୁର
ତେ କରିଯା ସହିତେଛ ଭୂଦେବ କହିଲେନ ଏ କୁକୁର ନଯ କିନ୍ତୁ ସଜ୍ଜୀମ୍ବ
ଛାଗ ଅନ୍ତର ତାହାର ପର ଛିଲ ଯେ ଅପର ଶଠ ମେଓ ଓ ଏ ପୁକାର କ
ହିଲ । ତାହା ଶୁଣିଯା ଦିଜ ଛାଗଲକେ ଭୂମିତେ ନାମାଇୟା ଭୂରୋଃ
ଅବଲୋକନ କରିଯା ପୁନର୍ବାର କୁକୁର କରିଯା ଚଂଗଲଚିନ୍ତ ହାଇୟା ଚଲିଲ
ସେହେତୁକ ଶଠ ବାକୋତେ ଶୁବୋଧ ଲୋକେରେ ଓ ବୁଦ୍ଧି ଚଂଗଳା ହୟ ଯେ
ମନ ଚିତ୍ରକର୍ଣ୍ଣ ତିନ ଜନକର୍ତ୍ତକ ପ୍ରାପ୍ତବିଦ୍ୱାସ ହାଇୟା ମରିଲ । ରାଜା କହି
ଲେନ ଇହା କି ରୂପ । ମେ କହିତେଛେ ।

ଏକ ଅରଣ୍ୟରେ ମଦୋଙ୍କଟ ନାମେ ସିଂହ ଥାକେ ତାହାର ଦାନ
ତିନ ଜନ କାକ ଓ ବ୍ୟାୟ ଓ ଶୃଗାଳ ଅନ୍ତର ତାହାରୀ ଭୂମଗ କରିତେହ
ଏକ ଉତ୍କୁଳେ ଦେଖିଲ ଆର ଜିଜାପିଲ ତୁମ୍ଭ କେନ ମାଥି ତ୍ୟାଗ କରି
ଯା ଆଇଲା । ମେ ନିଜ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲ ତନମନ୍ତର ଉହାକେ ଲାଇୟା
ସିଂହକେ ସମର୍ପଣ କରିଲ ମେ ଅଭୟ ରାକ୍ଷ୍ସ ଦିଯା ଚିତ୍ରକର୍ଣ୍ଣ ଏଇ
ନାମ କରିଯା ତାହାକେ ରାଖିଲ । ତାହାର ପର କୋନ ଦିନ ଶାରୀରା
ପାଟବପୁଯୁକ୍ତ ଆର ଅଭାନ୍ତ ବୃକ୍ଷପୁଯୁକ୍ତ ତାହାରୀ ସିଂହେର ଆହାର
ନା ପାଇୟା ବ୍ୟାକୁଳ ହିଲ । ତାହାର ଅଭୟ ତାହାରୀ ଆଲୋଚନା
କରିଲ ଯେ ପୁକାର ଚିତ୍ରକର୍ଣ୍ଣକେଇ ରାଜା ମାରେନ ତାହା କର ଏ
କଟକଭୋକ୍ତାତେ କି ପୁଯୋଜନ ବ୍ୟାୟ ସିଲିନ ରାଜା ଅଭୟ ବଚନ
ଦିଯା ଅନୁଗ୍ରହ କରିଯାଇଛନ ମେଇହେତୁକ କି ମତେ ଏମନ ସମ୍ଭବ ହୟ ।

କାଳ ବଲିତେଛେ ଏ ମରଯେତେ ଅବାହାରେତେ କ୍ଲିନ୍ଟ ପୁତ୍ର ପାଗଣ
କରିବେନ ଯେହେତୁକ କୁଥାତୁର ଲୋକ ଆପନ ଶ୍ରୀ ଓ ପୁନ୍ତ୍ରବେତେ ତ୍ୟାଗୀ
କରେ ବୁଦ୍ଧିତ ସପୀ ବିଜ ଅଣ୍ଟକେ ଭକ୍ତି କରେ ଛୁଟାନ୍ତ ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ କୋନ
ପାପ ମା କରେ କେବଳ ଅନ୍ତାରପୁଯୁକ୍ତ କ୍ଲିନ୍ଟ ଲୋକ ମିର୍ର୍ୟ ହୟ ଅ
ପର ମଦିଯା ପାନାଦିଦ୍ୱାରା ମନ୍ତ୍ର ଓ ଅକ୍ତାବଧାନ ଓ ବାତୁଳ ଓ ଶୁମ୍ଯୁକ୍ତ
ଓ ରଷ୍ଟ ଓ କୁଥାତୁର ଓ ଲୋଭି ଓ ଭୋକୁ ଓ ମତ୍ତର ଓ କାମାତୁର ଇହା
ରା ଧର୍ମଜ ନୟ ଇହା ଭାବନା କରିଯା ମକଳେ ସିଂହେର ନିକଟେ
ଗେଲ । ସିଂହ ବଲିଲ ଭକ୍ତଗେର ନିର୍ମିତେ କିଛୁ ପାଇଯାଇ । ତାହା
ଯା ବଲିଲ ପୁଯାସେତେଓ କିଞ୍ଚିତ ପାଇ ନାଇ ସିଂହ କହିଲ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣି
ଆମାରଦେର ପୁଣ୍ୟଧାରଣେର ଉପାୟ କିଳାକ ବଲିତେଛେ ନିଜାୟତ ଭୋ
ଜନ ପରିତ୍ୟାଗପୁଯୁକ୍ତ ଏହି ସର୍ବନାଶ ଉପଚ୍ରିତ ସିଂହ କହିଲ । ଏ
ଥାବେ କୋନ ଆହାର ଆପନାର ଅଧିନ ବାୟସ କରେତେ କହିତେଛେ
ଚିତ୍ରକଣ୍ଠ ସିଂହ ହତ୍ସର୍ବୟେର ଦ୍ୱାରା ଭୂମିଳଶ କରିଯା ଦୁଇ କର୍ଣ୍ଣଶ କରି
ତେଛେ ଏବଂ କହିତେଛେ ଆମରା ଇହାକେ ଅଭୟ ସାଙ୍କ୍ଷେପ ଦିଯା ରାଖି
ଯାଛି ତବେ କି ମତେ ଏତାଙ୍କୁ ମସ୍ତବ ହୟ ତାହା ବିଜେରା କହିଯା
ଛେନ ମଂଦାରେତେ ମକଳ ଦାନେର ମଧ୍ୟେ ଅଭୟଦାନକେ ଯେଇନ ମହି
ଦାନ କରିଯା ବଲେନ ତେମନ ଭୂମିଦାନକେ ବଲେନ ନା ସୁବନ୍ଦାନକେ ଏ
ଲେଇ ନା ଗୋଦାନକେ ବଲେନ ନା ଅଭୟଦାନକେ ବଲେନ ନା । ଅପର
ମର୍ବାତିଲାୟଦାୟକ ଅଶ୍ଵଯେଦ୍ର ଯଜେର ଯେ ଫଳ ସେ ସମ୍ମତ ଫଳ ଶରଣୀ
ପର ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ରଙ୍ଗା କରିଲେ ପାଇ । କାଳ ବଲିତେଛେ ପୁତ୍ର ଆପନି
ଇହାକେ ନଷ୍ଟ କରିବେନ ନା କିନ୍ତୁ ଆମରା ଦେଇ ପୁକାର କରିବ ଯେ ପୁ
କାରେ ଆପନିଇ ଓ ନିଜ ଶରୀର ଦାନ ଦ୍ୱାକାର କରେ ସିଂହ ତାହା
ଶ୍ରନିଯା ଚୁପ କରିଯା ଥାକିଲ ଅନ୍ତର ଅବକାଶକ୍ରମେତେ କାଳ କପଟ
କରିଯା ମକଳକେ ଲାଇୟା ସିଂହେର ସମ୍ମିଧିତେ ଗେଲ ତାହାର ପର

কাক কহিল হে রহারাজ যত্নেতেও থাদ্য দুব্য পাইলাম না বহু
তর উপস্থিতে পুতু কৃশ হইয়াছেন অতএব সম্মতি আমার
মাঠে ভোজন করন স্বামির্কর্তৃক আমাত্য লোক পরিত্যক্ত হইয়া
ঐগুর্যশালী হইলেও বাঁচে না কেবলা ধরন্তরি বৈদ্যও গতায়ুর
কি করিতে পারে আমাত্যপুত্রতি সমষ্ট পুকৃতিরদের মূল স্বামীই
হয়। সম্মূল বৃক্ষেতেই লোকের পুরান সফল হয় সিৰহ ক
হিল জীবন পরিত্যাগও ভাল কথাশি এতদ্রূপ কর্মেতে পুরুষ
ভাল নয়। শূগালও তাহা কহিল তদন্তর সিৰহ কহিল এমন
না। তাহার পর ব্যাঘু কহিল আমার শরীরেতে পুতু বাচু
সিৰহ বলিল কুদাচ ইহা উপযুক্ত নয়। চিৎকর্ণও জাতপুত্রায়
হইয়া সে পুকার আপনাকে কহিলেন তাহার কথাতে সেই
ব্যাঘু কুচিবিদারণ করিয়া উহাকে বষ্টি করিয়া থাইল। এই নি
মিত্ত আমি বলি খলবাক্যেতে উক্ত লোকেরও বুদ্ধি চঙ্গলা হয়।

তদন্তর তৃতীয় ধূষ্টের বাক্য শনিয়া আপন বুদ্ধিভূমি নিশ্চয়
করিয়া ছাগলকে ত্যাগ করিয়া বুক্ষণ সুন করিয়া ঘরে গেলেন।
ধূর্তরা প্রি ছাগলকে লইয়া ভঙ্গ করিল। অতএব আমি বলি
আঘাতল্যেতে যে লোক ইত্যদি।

রাজা বলিলেন মেঘবণ্ণ তুমি কি পুকারে বিপক্ষের মধ্যে চির
কাল বাস করিয়াছিলা কি পুকারে বা তাহারদিগের বিনয় করি
যাইলা। মেঘবণ্ণ বলিল রহারাজ স্বামির কার্যের নিমিত্তে আর
আপনার কার্যের নিমিত্তে লোক কি না করে দেখ পোড়াইবার নি
মিত্তে লোক মাথায় কঢ়িয়া কাটকে বহু করে নদীকূল বৃক্ষ
মূল ছালন করত উৎপাটন করে তাহা পণ্ডিতরা কহিয়াছেন
সুবোধ লোক নিজ কার্যের নিমিত্তে শত্রুকে ক্ষত্বদেশেতে করি

য়া বহন করে। যে রূপ বৃক্ষ সর্প মণ্ডকেরদিগকে নষ্ট করিল।
রাজা কহিলেন এ কি পুকার। মেঘবর্ণ কহিতেছে।

১. জীর্ণেদ্যাবেতে মন্দবিষ নামে এক সর্প থাকে সে অত্যন্ত বা
র্হ্যাবস্থাপুরুষ আহার অঙ্গেষণ করিতেও অসমর্থ পুষ্টিরিণীর
জীরে পড়িয়া থাকে তাহার পর দুরহইতে কোন মণ্ডুক দেখিল
এবং জিজাসা করিল কেন তুমি ডোজনের উত্ত কর ন। ভুজঙ্গম
কহিল ও হে মিতি মন্দভাগ্য আমার জিজাসাতে কি পুয়োজর।
তদন্তর সেই ভেক কুতুলী হইয়া ইহা কহিল যে তুমি অবশ্য
কহ ভুজঙ্গ বলিল হে ভদ্র বুজপুরনিবাসি শোকিয় কৌশিন্য পুরু
ণের বিষ্ণতিবর্যরয়ক অশ্বে ষণ্গালক্ষ্মত পুত্রকে দুর্দৰ্বপুরু
থলস্বভাবহেতুক আমি দৰ্শন করিয়াছি সেই পুত্রকে মৃত দে
খিয়া কৌশিন্য সুচিত হইয়া মৃতিকাত্তে গড়াগড়ি দিতেছেন।
তাহার পর বুজপুরনিবাসি সমস্ত বন্ধু লোকেরা সে হানে আসিয়া
বশিল বিজের। তাহা কহিয়াছেন উৎসবেতে ও বিপৎকালেতে
ও সংগৃহামেতে ও দুর্ভিক্ষেতে ও দেখোগদুবেতে ও রাজস্থানেতে
ও শূশানেতে যে থাকে সেই মিতি তাহাতে কপিল নামে সুতক
বলিলেন অরে কৌশিন্য তুই মুর্খ এই নিমিত্তে রোদন করিতে
ছিস শুন যাত্কৃতক ক্রোড়করণের পুর্বে যেমন ধূতী কোলে করে
এমনি জয়িবারাত সকলের পুর্থমত অনিত্যতা আছে করে পঞ্চাঙ্গ
জননী পুভূতিরা ক্রোড়ে করে ইহাতে শোকের বিষয় কি। এবং
সৈন্য সামন্ত বাহন সহিত পৃথিবীপাতিরা কোথায় দিয়াছেন
ষাহারদিগের বিছেদসাক্ষী পৃথিবী অদ্যাপি আছেন অপর
শরীর গুহ্য করিলে অবশ্য মষ্ট হয় আর সন্তুষ্টিই বিপত্তির স্থান
আর ধনাদির উপার্জনই ব্যয় এই শরীর অনুক্রম ক্ষীণ হইতেছে

ଇହା ବୁଦ୍ଧ ଯାଏ ନା, କିନ୍ତୁ ଜଳର୍ଥୟମୁ ଆସି କଲସେର ନ୍ୟାୟ ବିଶୀର୍ଣ୍ଣ
ହିଁଯା ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନୀଯାମାନ ହର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଞ୍ଚର ପାଦେଃ ଛେଦନ ଯେମନ ନିକଟ
ହୁଏ ଏଇଙ୍କପ ସମ ଦିବେଃ ପୁଣିର ନୈକଟ୍ୟ ପାଇତେଛେନ । ଯୋବନ
ରୂପ ଜୀବନ ଧରମଥୟ ଐଶ୍ୱର୍ୟ ମିତ୍ରେର ସହିତ ଆଲାପ ଏ ସକଳି
ଅନ୍ତିର ଏହିହେତୁକ ଡାନବାନ ଲୋକ ତାହାତେ ମୁଖ୍ୟ ହୁଏ ନା । ସମୁ
ଦୁତେ ନାନା ଦେଶର ଦୁଇ କାଷ୍ଟେ ଯେମର ମିଳନ ହୁଏ ମିଲିଯା ।
ଆମ୍ୟ ୧ ଦେଶେ ଯାଏ ସେଇ ପୁକାର ପୁଣର୍ଦ୍ଵାରା ସମାଗମ ଅପର ପଞ୍ଚତୃତ
କରଣକ ନିର୍ମିତ ସେ କଲେବର ମେ ପୁନର୍ଦ୍ଵାରା ପଞ୍ଚତୃତ ପାଇଲେ ପରେ ଆ
ପନ୍ଥ କାରଣେତେ ଲୀନ ହୁଏ ତାହାତେ ଶୋକ କି । ଲୋକ ମନେର ପୁରୁ
ଷୁଭସ୍ଵାମୀ ଯତ ସମସ୍ତକେ ଫରେ ସେଇ ସକଳ ସମସ୍ତକେ ପୁନ୍ନାଦିର ନାଶ
ହିଁଲେ ଶୋକରୂପ ଶକ୍ତ କରିଯା ପୁତିଯା ରାଖେ । ଏତାଦୃଶ ଅତାପ୍ତ ପୁ
ଣ୍ୟ ସେ କୋନ ଲୋକେର ସହିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୟ ନିଜ ଦେହେର ସହିତତେ
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନହେ ଅନ୍ୟେର ମଙ୍ଗେ କି ଏବଂ ଅପରିହାର୍ୟ ଜଗ ମୃତ୍ୟୁର ସମା
ଗମ ଯେମନ ଅବଶ୍ୟ ହୁଏ ଏହି ରୂପ ପୁନ୍ର ମିତ୍ରାଦିର ମିଳନ ତାହାରଦିଗେର
ବିଚ୍ଛେଦ ଅବଶ୍ୟ କରେ । ପୁରୁଷେ ସହିତ ଆପାତତଃ ସୁଖାବହ ସେ
ମେଲ ତାହାର ଶେଷ କଟିବ ହୁଏ ଯେମନ କୁପଥ୍ୟ ଅରେର ପରିଣାମ ଦାରୁଣ
ଅପର ନଦୀ ସକଳେର ସ୍ନେହ ସେ ପୁକାର ବହିଯା ଯାଏ ପୁନଶ୍ଚ ଫିରି
ଯା ଆଇବେ ନା ସେଇ ପୁକାର ରାତ୍ରି ଓ ଦିନ ମନୁଷ୍ୟେରଦିଗେର ପର
ମାୟୁ ଲହିଁଯା ଯାଏ ପୁନର୍ଦ୍ଵାରା ଆଇବେ ନା ପୃଥିବୀତେ ସୁଖଦାୟକ ସେ
ଉତ୍ତମ ଲୋକେର ସହିତ ମିଳନ ମେ ପଞ୍ଚାତ ବିଚ୍ଛେଦହେତୁକ ଦୁଃଖ ସମ୍ମୁହ
ଦାୟକ ହୁଏ ଏହି ନିମିତ୍ତେ ଉତ୍ତମ ଲୋକେରା ମାଧୁ ଲୋକେର ସମାଗମ
ବାଣ୍ଣୁ କରେ ନା ଯେହେତୁକ ଯାହାର ବିଚ୍ଛେଦରୂପ ଥାଏଁତେ ଛିବ ସେ ଚିନ୍ତ
ତାହାର ପ୍ରସଥ ନାଇ । ମନର ପୁନ୍ରଭିତ୍ତି ରାଜାରା ସୁକୃତ କର୍ମ କରିଯାଛି
ଲେବ ଅନନ୍ତର ସେଇ ସକଳ କ୍ରିୟା ଏବଂ ସେଇ ସକଳ ରାଜାରାଓ ସି

ভাষা পাইয়াছেন। বৃষ্টি জলেতে আর্দ্ধ হইয়া চর্ম বন্ধন যজ্ঞপ
শিথিল হয় তজ্জপ সেই উগুদগু যমকে অবৃণ করিয়া মাধু লোকের
দের পুঁয়াস সকল শিথিল হয় উত্তর লোক গভর্তে বাস করিয়া
পুথম রাত্রিতে যে দুঃখ পায় সেই অবধি ঐ লোক আয়াসশালী
হইয়া পুতিদিন মৃত্যুত্তল্য দুঃখ সহ্য করে অতএব সৎসার বিবে
চনা কর এই শোক অজ্ঞানের কার্য। দেখ অজ্ঞান যদি শোকের
হেতু না হয় বিচ্ছেদই কারণ হয় তবে অধিক দিন গোলে পর
শোক বাড়ুক যায় কেন সেই হেতুক এখন আজ্ঞানুসন্ধান কর
শোক চর্চা পরিভ্যাগ কর যেহেতুক কাণ্ডপতন ব্যতিরেকে জাত
অগ্রাচ রম্ভচেন্দ্রি এতাদৃশ যে নিবিড় শোকরূপ অন্ত পুহার তাহার
ভাবনা না করাই উত্তম ঔষধ। তদনন্তর তাহার বাক্য পুনিয়া
সুপ্তাস্থিতের ন্যায় কৌণ্ডিন্য উঠিয়া বলিলেন এই নিমিত্তে এ
খন সৎসাররূপ নরকে, বাস করা বৃথা অব্যয়েতে গমন করিব
কপিল পুরুষার কহিলেন রাগী লোকেরদের কাননেতেও দোষ
পুতু হয় গেহেতেও পঞ্চ ইন্দিয়ের যে দমন করা সেই তগস্যা
যে ব্যক্তি অনিন্দিত কার্য্যাতে পুরূত হয় সেই বৈরাগি লোকের
গৃহই তপোবন যেহেতুক সকল পুাণিতে তুল্যদুষ্টা লোক যে
কোন আশুমতে থাকিয়া দুঃখিত হইয়াও ধৰ্মাচরণ করে কেন
না ব্রহ্মবন্ধু ধাৱণাদিতৃপ চিহ্ন পুণ্যের জনক নহে। বিজ্ঞকর্তৃক
তাহা কথিত আছে পুণ্যধাৱণের জন্যে যাহারদিগের ভোজন এবং
অপত্যের কারণ স্ত্রীসৎসন্ধি এবং যাঁখার্থের নিমিত্তে বাক্য তাহারা
বিপৎও তরে তাহার পুরাণ কহিতেছেন আজ্ঞা নদীস্বরূপ ইন্দিয়
নিগুহ পুণ্য তৌর্যস্বরূপ শীল তটস্বরূপ দয়া তরঙ্গস্বরূপ হে যুধি
ষ্ঠির এতজ্ঞপ নদীতে অভিষেক কর অনুঃক্রমণ কেবল জলেতে স্বচ্ছ

হয় ন। বিশেষতো জন্ম গৃহ্ণ করা রোগ ব্যাথা তয় এই সকলেতে উপকৃত যে এই আমার সৎসার ইহাকে ত্যাগ করে তাহারি সুখ হয় যেহেতুক দুঃখই আছে সুখ নাই যে নিমিত্তে দুঃখই অনুভূত হইতেছে দুঃখের অনুভব যে ন। করা তাহাকেই সুখ করিয়া বলি। কৌশিন্য বলিতেছেন এই বটে। তদনন্তর সেই শোকান্তর গুহ্ণণ আমাকে অভিশাপ করিলেন যে আজি অবধি তুমি ভেকেরদের বাহন হইব। কপিল বলিতেছেন ইদানী তোমার অনুঃক্রমণ শোকান্তর হইয়াছে অতএব আমার উপদেশ গুহ্ণণ করিতে পার নাই তথাপি যাহা কর্তব্য তাহা খন সর্ব পুরুষের আসক্তি ত্যাগ করিবেক কিন্তু তাহাকে ত্যাগ করিতে শক্ত হয় ন। অতএব সাধু লোকের সঙ্গকরা উচিত যেহেতুক সত্ত্বের সঙ্গই ঔষধ। অপর অভিলাষ সর্বস্থা ত্যাগ করণেওয়ুক্ত যদি তাহাকে ত্যাগ করিতে সমর্থ ন। হয় তবে নিজ পতৌর পুতি করিবেক যে হেতুক সেই তাহার ঔষধ। ইহা শনিয়া সেই কৌশিন্য কপিলের উপদেশরূপ অমৃতেতে নষ্টশোকাপি হইয়া শান্তানুসারে স্বাস গুহ্ণণ করিলেন। অতএব ভূদেবের অভিশাপপুয়ুক্ত মধুকের দিগকে বহিবার নিমিত্তে এ স্থানে আছি। তাহার পর সেই ভেক নিয়া জরপদ নামে মণ্ডুকরাজের অগ্নেতে তাহা কহিল তদনন্তর এ মণ্ডুকনার্থ আসিয়া সেই সর্পের পৃষ্ঠেতে আরোহণ করিল ঐ সর্প তাহাকে পৃষ্ঠেতে করিয়া হিচিত্র গতিতে ভুগণ করিতে লাগিল পর দিবস তাহাকে চলিতে অশক্ত দেখিয়া মণ্ডুকস্থানী বলিল অদ্য কেন তুমি গমনাসমর্থ সর্প বলিতেছে হে মহারাজ অনাহারপুয়ুক্ত অসমর্থ হইয়াছি ভেকরাজ কহিলেন আমার আজাতে মণ্ডুক তোজন কর তদনন্তর আমি বড় অরুণহ পাইলাম

ইহা কহিয়া অঙ্গে ভেকেরদিগকে থাইল তাহার পর সে নির্ম
গুক জনার্থয় দেখিয়া মণুকরাজকেও থাইল। অতএব আমি বলি
সুবোধ লোক নিজ কার্য্যের রিমিতে শত্রুকেও স্বচ্ছতে করিয়া
ইত্যাদি।

হে রাজারাজ এখন ইতিহাস কথন যাউক ও হিরণ্যগত রাজা
সর্বপুরুষে সন্তুষ্য এই আমার জ্ঞান। রাজা বলিলেন তোমার
এ পরামর্শ কি যেহেতুক আমরা উহাকে জয় করিয়াছি সেই
হেতুক যদ্যপি আমারদের অনুগত হইয়া বসতি করে তবে থা
কুক নতুবা যুদ্ধ করক। ইতোমধ্যে জন্মুদ্বীপহইতে আসিয়া শুক
কহিল হে রাজাধিরাজ সিংহলদ্বীপের সারস রাজা সম্মতি জন্মু
দ্বীপকে আক্রমণ করিয়া আছে। রাজা ব্যস্ত হইয়া বলিতেছে
কি কি শুক পুর্বার তাহা কৃতিতেছে। গৃহ্ণ আন্তঃকরণে কৃতি
তেছেন সাথুরে চক্ৰবাক অমাত্য সর্বজ্ঞ সাধু। ন্পতি সরোব
হইয়া কহিলেন এই হিরণ্যগত থাকুক সম্মতি যাইয়া তাহারেই
মূলের সহিত উশ্মালন করি। দূরদৰ্শী হাস্য করিয়া কহিলেন
শৱৎ কালীন মেঘের ন্যায় নিরীক্ষক গার্জন করা উচিত নহে উ
ভয় লোক পরের কার্য্যকে কিম্বা অকার্য্যকে পুরুষ বরে না।
অপর রাজা এক কালেতে অনেক বিপক্ষের সহিত সংগৃহ করি
বে না কেননা বলবান সর্পও বছতৱ কৌটকর্তৃক অবশ্য নষ্ট
হয় হে ভূগোল মিলের ব্যতিরেকে কি গমন আছে যেহেতুক
আমারদের পশ্চাত ও হিরণ্যগত তোধ করিবেক। অপর যে
ব্যক্তি যথার্থ নিরূপণ না করিয়া কোণেরি বশীভূত হয় সে
লোক ও ইন্দ্র উত্তপ্ত হয় যেমন যুর্থ বুঝান নকুলহইতে ব্যাকুল
হইয়াছিল। রাজা কহিলেন এ কি পুরুষ দূরদৰ্শী কহিতেছে।

ଉଜ୍ଜୟିନୀତେ ମାଟର ନାମା ଏକ ବୁନ୍ଦଶ ଥାକେନ ତାହାର ବୁନ୍ଦଶୀ
ଶିଶୁମନ୍ତାନେର ରକ୍ଷାର କାରଣ ଛିଜକେ ରାଥିଯା ସୂନ କରିତେ ଗେ
ଲେନ । ଅନ୍ତର ବୁନ୍ଦଶକେ ରାଜାର ପାର୍ବତ ଶ୍ରୀଙ୍କ ଭୋଜନ କରିବେର
ନିମିତ୍ତେ ଆହୁନ ଆଇଲ ତାହା ଶୁନିଯା ବୁନ୍ଦଶ ଦାଖିଦ୍ୟ ସ୍ଵଭାବପ୍ରୟୁ
ଷ୍ମ ତାବନା କରିଲେନ ଯଦି ଶ୍ରୀଙ୍କ ନା ଯାଇ ତବେ ଅନ୍ୟ କେହ ଶୁନିଯା
ଶ୍ରୀଙ୍କର ଦୂର୍ଯ୍ୟ ଗୁହଣ କରିବେକ ମେହେ ତୁର ସନାଦିର ଗୁହଣ ଓ ସନାଦିର
ଦାର ଓ ଅନ୍ୟ କରିବେପ୍ରୟୁଷ କର୍ମ ଏହି ମକୁଳକେ ଯଦି ଶ୍ରୀଙ୍କ ନା କରେ
ତବେ ତାଳ ତାହାର ଦିଗେର ରୁମ ପାର କରେନ ଏ ହାମେ ବାଲକେର ରକ୍ଷକ
ନାହିଁ ଏହି ନିମିତ୍ତେ କି କରି ଯାଉଥିକ ଏଥନ ନକୁଳକେ ପୁଣ୍ଡତୂଳ୍ୟ କରିଯା
ବହକାଳ ପାଲର କରିଯାଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶିଶୁରକ୍ଷଣେତେ ହୃଦୟର କରିଯା
ଯାଇ ତାହା କରିଯା ଚୋଲେନ । ତଦନ୍ତର ମେହେ ନକୁଳ ବାଲକେର
ନିକଟେତେ ଆଇଲ ଯେ କାଳମଧ୍ୟ ତାହାକେ ଦେଖିଯା ନଷ୍ଟ କରିଲ ।
ତାହାର ପର ରକ୍ତାକ୍ତ ମୁଖ୍ୟରଣ ପ୍ରାଣ ନକୁଳ ବୁନ୍ଦଶକେ ଆସିତେ ଦେଖିଯା
ଦୂରାତେ ସମୀପେ ଗିଯା ତାହାର ପଦ ଦୟାତେ ଲୁଗନ କରିତେ ଲାଗିଲ
ପରେ ତାହାକେ ମେ ପୁକାର ଦେଖିଯା ଏହି ବେଜି ବାଲକକେ ଥାଇଯାଛେ
ଇହ ନିଶ୍ଚଯ କରିଯା ନଷ୍ଟ କରିଲ । ତାହାର ପର ଯଥନ ନିକଟେ ଗିଯା
ପୁଣ୍ଡକେ ଦେଖିତେଛେନ ତଥନ ବୁନ୍ଦଶ ଶିଶୁକେ ମୁସ୍ତ ଦେଖିଲେନ ସର୍ବକେ
ମୃତ ଦେଖିଲେନ ତଦନ୍ତର ଉପକାରୀକ ନକୁଳକେ ଅବଲୋକନ କରିଯା
ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ତାବନା କରିଯା ଦୂଃଖିତ ହିଇଯା ଅତିଶ୍ୟ ବିଯରତା ପା
ଇଲେନ । ଏହି ନିମିତ୍ତେ ଆମି ବଲି ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଥାର୍ଥ ନିରପଗ ନା
କରିଯା କୋପେରି ସମ୍ମିଭୁତ ହୟ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଅପର କାମ ଓ କ୍ରୋଧ ଓ ମୋହ ଓ ଲୋଭ ଓ ମାନ ଓ ମଦ ଏହି ଛୟ
ବର୍ଗକେ ତ୍ୟାଗ କରିବେକ ଇହାର ଦିଗକେ ତ୍ୟାଗ କରିଲେ ରାଜା ସୁଖୀ
ହୟ । ରାଜା କହିଲେନ ହେ ମନ୍ତ୍ରି ତୋମାର ଏହି ମୁହିଁ ଅମାତ୍ୟ ବଲି

ତେହେ ଏହି ପୁକାରଇ ସେହେତୁକ ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟବିଷୟରେ ଆଗୁଣ ଓ ବିତର୍କ ଓ ଅବଧାରଣ ଓ ଦୃଢ଼ତା ଅର୍ଥାତ୍ କର୍ତ୍ତବ୍ୟାକର୍ତ୍ତବ୍ୟର ନିଶ୍ଚଯ ଓ ଗୋପନେ ମନ୍ତ୍ରଗା ଏହି ସକଳ ସଚିବରେ ବଡ଼ ଗୁଣ ତାହା ଜୀମ ଅକ୍ଷୟାଂ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ନା କେନା ବିବେଚନାରାହିତ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପଦେର ଛାନ ଆର ପର୍ଯ୍ୟାମର୍ଶପୂର୍ବକ କର୍ମକର୍ତ୍ତାକେ ଝଣଲୋଭି ସଙ୍ଗଭିନ୍ନ ଆପନାରାଇ ପାଇ ଏହିହେତୁକ ହେ ଭୂପାଳ ସଦ୍ୟାପି ଏଥିନ ଆମାର କଥା କର ତବେ ମେଲ କରିଯାଇ ଚଲ ସେହେତୁକ କାର୍ଯ୍ୟମାଧିନେତ୍ରେ ସଦ୍ୟାପି ଚାରି ଡିପାଇଁ କରିତ ଆଛେ ତଥାପି ତାହାରଦେର ଫଳ ଗଣନାମାତ୍ର କିନ୍ତୁ ସମଭାବେ ବିନ୍ଦି ସ୍ୟବସ୍ଥିତ ହିଁଯାଛେ । ରାଜା କହିଲେନ କି ପୁକାରେ ଏ କୃପ ମୁକ୍ତବ ହୟ ସଚିବ ବଲିତେହେ ହେ ନୃପତେ ଝାଟିତି ହିଁବେ ସେହେତୁକ ଦୂଷିତ ସାତି ମୃକ୍ଷାଣ୍ଡର ନୟାୟ ଅନାୟାସେତେ ଭେଦ୍ୟହୟ ଆର ଦୁଃଖେତେ ସନ୍ଦେହ ହୟ ସାଧୁ ଲୋକ ସ୍ଵର୍ଗ ପାତ୍ରେର ନୟାୟ ଆୟାସେତେ ଭେଦ୍ୟହୟ ହୁରାତେ ସନ୍ଦେହ ହୟ । ଅପର ଅଜାନୀ ଲୋକ ସୁଖେତେ ଉପାସ୍ୟ ହୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଲୋକ ଅତିଶ୍ୟ ସୁଖେତେ ଆରାଧ୍ୟ ହୟ ଯା ହାର ବୁଦ୍ଧିର ଲେଶ ଓ ମାଇ ମେ ମନୁଷ୍ୟକେ ବୁଦ୍ଧାଓ ଅନୁରୂପ କରିଲେ ପାରେନ ନା ବିଶେଷତଃ ଏହି ରାଜା ଧର୍ମିଷ୍ଠ ଆର ମନ୍ଦ୍ରୀ ସର୍ବଜ । ରାଜା ବଲିଲେନ ରେଥବରେର ବାକ୍ୟାହାରୀ ଆର ମେହବଗକର୍ତ୍ତକ କୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆମି ଇହା ଜାରିଯାଇ ସେହେତୁକ ଫଲେର ଦ୍ୱାରା କର୍ମେର ଅନୁଭବ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ରାଜା କହିଲେନ ଉତ୍ତର ପୁତ୍ରାତ୍ମର ସ୍ୟବ୍ୟ ବାହା ଅଭିଲବିତ ତାହା କର ଏହି ମନ୍ତ୍ରଗା କରିଯା ମହାମନ୍ତ୍ରୀ ଗୃହୁ ମେଥାନେ ଯାହା କରଗେ ପାଯୁକ୍ତ ହୟ ତାହା କରିବ ଇହା କହିଯା ଦୁର୍ଗ ମଧ୍ୟ ଗେଲେନ ତାହାର ପାର ପୁଣିଧି ସକ ଆସିଯା ହିରବାଗର୍ତ୍ତ ରାଜାକେ ନିବେଦନ କରିଲ ହେ ଭୂପାଳ ସନ୍ଧି କରିବାର କାରଣ ମହାମନ୍ତ୍ରୀ ଗୃହୁ ଆୟାରଦେର ମନ୍ତ୍ରିଧାନେ

ଆମିଯାଛେ । ରାଜହଂସ ସଲିତେଛେନ ପୁର୍ବାର ସନ୍ଧାନ କରିତେ କେ
ଆମିଯାଛେ ସର୍ବଜ ହାସ୍ୟ କରିଯା କହିଲେନ ହେ ମହାରାଜ ଏ ଶକ୍ତାଙ୍ଗନ
ନହେ ଯେହେତୁକ ଇନି ଦୂରଦ୍ଶୀ ମହାଶୟ କିହ୍ନା ନିର୍ବୁଦ୍ଧିରଦେର ଏହି
ରୂପେ ଅବହାନ କଦମ୍ବି ଶକ୍ତାଇ କରେ ନା ତାହା ଜାନ ବୁନ୍ଦିଗାନ ହଂସ
କୁମୁଦ ମୃଣାଲେର ଅନ୍ଧେରଣ କରିତେ ରାତ୍ରିକାଳେ ସରୋବରେ ଆମେକ
ନକ୍ଷତ୍ରେର ପୁତିବିଷ୍ଵ ଦର୍ଶନପୁରୁଷ ସଂଖିତ ହଇଯା ଦିବାଭାଗେତେଓ ତାରା
ଶକ୍ତାବିଶିଷ୍ଟ ହଇଯା ଶୁଣୁ ପଦ୍ମକେତେ ଦଂଶର କରେ ନା କେନନା କାପଟ୍ୟ
ସଂଖିତ ଲୋକ ଯଥାର୍ଥେତେଓ ବିଗନ୍ଦ ଜାନ କରେ । ଦୁଃଖ ଲୋକକୁଠିକ
ଦୂଷିତାନ୍ତଃକରଣ ଲୋକେର ସୁଜାନେତେ ପୁତ୍ରହୃଦୟ ନାହିଁ ପରମାନେତେ ଦର୍ଢ
ଯେ ବାଲକ ମେ ଦସିକେଓ ଫୁଲ ଦିଯା ତୋଜନ କରେ ସେଇହେତୁକ ହେ ମହା
ରାଜ ସାମର୍ଥ୍ୟାନୁସାରେ ତାହାର ସମ୍ମାନେର ରିମିତେ ରତ୍ନ ଉପହାର ପୁରୁଷ
ତି ସାମଗ୍ରୀ ପୁନ୍ତ୍ରତ କରନ । ତାହା କରିଲେ ପରେ ଚକ୍ରବାକ ଗୁରୁମରି
ଧାରେ ଗିଯା ସମ୍ମାନପୂର୍ବକ ଗଡ଼େର ଦ୍ୱାରାହିତେ ଆନିଯା ରାଜାର ସାକ୍ଷାତ୍
କରାଇଲେନ ପରେ ଦକ୍ଷାସନେ ଗୁରୁ ସମିଲେନ । ଚକ୍ରବାକ ସଲିଲ ଏ ସମ୍ମ
ନ୍ତି ତୋମାରଦେର ଆୟତ ଆପନ ଇଚ୍ଛାତେ ଏହି ରାଜ୍ୟ ଉପଭୋଗ
କର ରାଜହଂସ ସଲିତେଛେନ ଏହି ପୁକାରଇ ସଟେ । ଦୂରଦ୍ଶୀ କହି
ତେଛେ ଇହା ଏହି ସଟେ କିନ୍ତୁ ସମ୍ମତି ଅନେକ ପୁଗଞ୍ଚ ବାକେ ପୁଯେଜନ
ନାହିଁ ଯେହେତୁକ ଲୋଭି ଲୋକକେ ଧରିଦ୍ଵାରା ଦାସିକ ଜନକେ ଅଞ୍ଜଳି
କରନେର ଦ୍ୱାରା ମୁଖ୍ୟକେ ଛଲେର ଦ୍ୱାରା ପଣ୍ଡିତକେ ଯଥାର୍ଥ୍ୟର ଦ୍ୱାରା ବଶ
କରିବେକ । ଅପର ରିତକେ ପୁତିତେ ବାନ୍ଧବକେ ସମ୍ମାନେତେ ଶ୍ରୀ ପୁତ୍ର
କେ ଦାନ ଓ ସମ୍ମାନେତେ ଇତର ଲୋକକେ ସାରଲେଣେତେ ବଶ କରିବେକ
ମେହି ନିମିତ୍ତେ ମେଲ କରିଯା ଯାଓ କେନନା ଚିତ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ରାଜା ମହାବଲ
ପରାକ୍ରମ । ଚକ୍ରବାକ ସଲିତେଛେ ଯେ ରୂପ ମିଳନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାହା କହ ।
ରାଜହଂସ ସଲିତେଛେ ମନ୍ତ୍ରି କୃତ ପୁକାର ହୟ ଗୁରୁ କହିତେଛେନ
କହି ଶୁଣୁ ବଲବାନକୁଠିକ ଅଭିଯୁକ୍ତ ରାଜା ପୁତ୍ରିକାରାଜ୍ୟରେ ଅଭୟର୍ଥ

ହିଲେ ବିଗଦ୍ୟୁଷ୍ଟ ହଇଯା କାଳ ଛେଗଣ କରତ ସନ୍ତି କରିତେ ଚେଷ୍ଟ।
 କରେ କପାଳ ଓ ଉପହାର ଓ ସନ୍ତାନ ଓ ସଙ୍ଗତ ଓ ଉପନ୍ୟାସ ଓ ପୁତ୍ରୀ
 କୁରୀ ଓ ସଂଘୋଗ ଓ ପୁରୁଷାନ୍ତର ଓ ଅନ୍ତର ଓ ଆଦିକି ଓ ଆମିଷ
 ଓ ଉପଗୁରୁ ଓ ପରିକ୍ରମ ଓ ଉତ୍ତର ଓ ପରିତ୍ୟନ ଓ କ୍ଷମ୍ଦୋପନେଯ
 ଏହି ଯୋଳ ପୁକାର ସନ୍ତି ହୟ ସନ୍ତି ପଣ୍ଡିତେରା ଏହି ଯୋଡ଼ଶ ପୁକାର
 ଶନ୍ତି କରେନ କେବଳ ମନ୍ତତାତେ ଯେ ମିଳନ ହୟ ତାହାକେ କପାଳ
 ସନ୍ତି କରିଯା ଜାନିବା ଧନାଦିଦ୍ଵାରା ଯେ ମେଲ ହୟ ତାହାକେ ଉପହାର
 କରିଯା ବଲି ଦାସୀ ବେଶ୍ୟାଦିଦ୍ଵାରା ଦ୍ଵାରା ଯେ ମେଲ ମେ ସନ୍ତାନ ସନ୍ତି ।
 ମିତ୍ରତାପୂର୍ବକ ଯେ ସନ୍ତି ତାହାକେ ପଣ୍ଡିତେରା ସଙ୍ଗତ ସନ୍ତି କରିଯା
 ବଲେନ । ସାବଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ୟେରି ଏକ ବିଷୟ ଏକ ପୁରୋଜନ
 ସମ୍ପନ୍ତିତେଇ ବା ବିପନ୍ତିତେଇ ବା କୋରିହ କାରଣପୁରୁଷ ତିନି ହୟ
 ନା ଏହି ସଙ୍ଗତ ସନ୍ତି ଉତ୍ତରତାହେତୁକ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟବ
 ସନ୍ଧିଜ୍ଞ ଲୋକେରା ତାହାକେ କାଥନ ସନ୍ତି କରିଯା ବଲେନ । ଧନ ଓ
 ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରିକେ ଉଦ୍ଦେଶ କରିଯା ଯେ ମେଲ କରେ ତାହା
 କେ ଉପନ୍ୟାସ କୁଣ୍ଠଲୋକ ଉପନ୍ୟାସ କରିଯା ବଲେନ । ଆମି ପୂର୍ବ
 ଇହାର ଉପକାର କରିଯାଛି ଆମାରୋ ଏ ଲୋକ କରିବେକ ଏହି ମେଲ
 କେ ପୁତ୍ରିକାର କରିଯା ବଲି ତୀରାମ ସୁଗ୍ରୀବେର ନ୍ୟାୟ ଯେଥାମେ ଏକ କା
 ର୍ଯ୍ୟକେ ଉଦ୍ଦେଶ କରିଯା ସହିତ ଗମନ କରେ ତାହାକେ ସଂଘୋଗ କରିଯା
 ବଲି ତୋଗାର ଓ ଆମାର ସେନାପତିଦ୍ଵାରା ଆମାର କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରି କର
 ଇହା କହିଯା ଯାହାତେ ପଣ କରେ ମେହି ସନ୍ତି ପୁରୁଷାନ୍ତର ସନ୍ତିନାମକ
 ଯେ ମୂଲେ ଭୂମିର ଏକ ପୁଦେଶ ପାଗେର ଦ୍ଵାରା ସମ୍ମାନିତ ହଇଯା ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିର
 ବିପକ୍ଷକେ ଆୟତ କରେ ମେ ମୂଲେ ଯାହାର ହାନେ ପଣ ଲାଇଯା ମେଲ
 କରେ ମେହି ମେଲକେ ଅନ୍ତର ପୁରସ କରିଯା ବଲି ଯେଥାମେ ଭୂତ୍ୟେକଦେଶ
 ପାଗେତେ ବୈରି ଜନ୍ମ ନା ହୟ କିନ୍ତୁ ତାହାତେ ଯେ ମେଲ ହୟ ତାହା
 କେ ଆଦିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ର ବଲି । ଆପାର ଦୈନୋର ସହିତ ବିପକ୍ଷକେ

ସାଥେ ଯେ ମେଲ କରେ ତାହାକେ ଆମିଷ କରିଯା ବଲି ଜୀବନରଙ୍ଗାର କାରଣ ସର୍ବସଦାନେତେ ଯେ ମିଳନ କରେ ତାହାକେ ଉପଗୁହ କରିଯା ବଲି । ଅତି ଶିଖ ପୁକୃତି ରଙ୍ଗାର ନିରିତେ କୋଷମୁ କିମ୍ବା ପାରିମିତ ସର୍ବ ରହ୍ୟର ଦାନଦାରା କିମ୍ବା ସର୍ବ ରୂପୀ ତିର ଦୁଃଦାନଦାରା କିମ୍ବା ସମ୍ମତ ସୁର୍ବର୍ଗ ରୂପୀ ଦାନଦାରା ଯେ ମେଲ କରେ ତାହାକେ ପାରିତ୍ରମ କରିଯା ବଲି । ଉତ୍ତମ ଭୂମିଦାରପୁଣ୍ୟ ଯେ ସନ୍ତି ହୟ ତାହାକେ ଉଚ୍ଛବ କରିଯା ବଲି । ଭୂମ୍ୟ ପର ଭୂରିଶମ୍ଭୟଦାନଦାରା ଯେ ମେଲ ହୟ ତାହାର ନାମ ଭୂଷଣ । ଯେ ମୁଲେ ଭୂମ୍ୟଗର ଶସ୍ୟକେ ପୁତ୍ରୋକ୍ତେ ବହନ କରିଯା ଦେଯ ସନ୍ତିପଣ୍ଡିତେରୀ ତାହାକେ କୁଞ୍ଚୋପମେଯ କରିଯା ବଲେନ । ଆର ପରମାରୋଗକାର ଓ ମିତତା ଓ ସମ୍ବନ୍ଧକ ଓ ଉପହାର ଏହି ଚାରି ପୁକାର ସନ୍ତି ହୟ ଆମାର ସମ୍ମତିତେ ଉପହାରି ଏକ ସନ୍ତି କେନନ ଉପହାର ସ୍ୱତିରିକ୍ତ ସକଳ ସନ୍ତିଇ ନିରାତାରହିତ । ଯୁଦ୍ଧ କରଣେତେ ସର୍ବ ସୈନ୍ୟ ଯେ ରାଜାର ଦେ ରାଜା ଧନଦାନେତେ ନିବୃତ୍ତ ହୟ ମେହିହେତୁଙ୍କ ଉପହାର ସ୍ୱତିରେକେ ଅନ୍ୟ ପୁକାର ସନ୍ତି ନାହିଁ । ଚକ୍ରବାକ ବଲିଲେନ ଏହି ଲୋକ ଆଜ୍ଞାୟ ଏହି ଜନ ଆଜ୍ଞାୟ ମହେ ଏ ପୁକାର ଗଣନା କୁଦୁର୍ବ୍ଲକ୍ଷକରଣ ଲୋକେର ମହ ଚାରିତ୍ରକ ଜନେର ପୃଥିବୀରେ ଯାବଲୋକିଛି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ । ଅଗର ପର ପତ୍ରିତେ ଗାତୃତୁଳ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଧନେତେ ଚେଲାର ନ୍ୟାୟ ସକଳ ପ୍ରାଣିତେ ଆଜ୍ଞାସଦୃଶ୍ୟ ଯେ ଦେଖେ ମେହି ପଣ୍ଡିତ । ରାଜା କହିଲେନ ତୋମରା ବ୍ୟକ୍ତ ଲୋକ ଆର ଜାନି ଏହିହେତୁକ ଏଥିନ ଆମାରଦିଗେର ଯାହା କନ୍ତ୍ରୟ ତାହା କହ । ଅମାତ୍ୟ ବଲିତେଛେ ଆଃ କି ଏ କହିତେଛ ଗାନମପିଡା ଓ ରୋଗେର ସନ୍ତାପପୁଣ୍ୟ ଅଦ୍ୟ କିମ୍ବା କଲ୍ୟ ବିନାଶଶାଲୀ ଯେ କଲେବର ତାହାର କାରଣ କୋନ ଲୋକ ଅଧିର୍ମାଚରଣ କରେ ଶ୍ରୀରାଧାଦେଵ ପୁଣ ଜଲମଧ୍ୟରୁ ଚନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରାୟ ଚଢ଼ିଲ ହିହା ନିଶ୍ଚଯ ଏହିହେତୁକ ତତ୍କାଳ ଜାନିଯାପୁଣ୍ୟ ପୁଣ୍ୟନୁଷ୍ଠାନ କରିବେକ ମୁଗତୁଷାର ନ୍ୟାୟ ସଂସାରକେ ହଳ ବିଧୁର୍ମିଳି ନା

ଜାନିଯା ଥର୍ମର କାରଣ ଓ ସୁଖେ ନିମିତ୍ତେ ସାଧୁ ଲୋକେରଦେର ସହିତ
ସଙ୍ଗ କରିବେକ । ସେଇ ନିମିତ୍ତେ ଆମାର ଅଭିଭବତେ ତାହାଇ କର
ଯେହେତୁକ ମହନ୍ତୁ ଅଷ୍ଟମେଧ୍ୟଙ୍କ ଆର ସତ୍ୟ ବାକ୍ୟ ଏହି ଦୁଇ ତୁଳାତେ ଧୂତ
ହିୟାଛେ ତାହାତେ ମହନ୍ତୁ ଅଷ୍ଟମେଧ୍ୟଙ୍କରେ ଏହି ଦୁଇ ରାଜାର ସୁଵର୍ଣ୍ଣସଂ
ଞ୍ଚକ ସନ୍ତି ହଉକ । ସର୍ବଜ୍ଞ ବଲିତେହେମ ଏହି ହଉକ ତଦନ୍ତର ରାଜା
ରାଜହଂସକୃତ ବସନାଭରଣୋପଚାରହାରା ଏହି ଦୂରଦଶୀ ଅମାତ୍ୟ ସମ୍ମା
ନିତ ହିୟା ପୁକୁଳାନ୍ତଃକରଣ ହିୟା ଚକ୍ରବାକକେ ଲାଇୟା । ମୟୁରରାଜେର
ସମୀକ୍ଷା ଗେଲେନ । ସେ ହାନେ ରାଜାଧିରାଜ ତ୍ରିଚିତ୍ରବଣ୍ଗଧୂବାକ୍ଷପୁଷୁକ୍
ଅରେକ ଦାନ ସମ୍ମାନପୂର୍ବକ ସର୍ବଜ୍ଞକେ ସତ୍ତ୍ଵାୟା କରିଯା । ସେଇ ପୁକ୍କାର ସନ୍ତି
ଛାକାର କରିଯା ରାଜହଂସ ସମ୍ମାନେ ପ୍ରେରଣ କରିଲେନ । ଦୂରଦଶୀ
କହିତେହେ ହେ ମହାରାଜାଧିରାଜ ଏଥିନ ଆମାରଦେର ଅଭିଲଷିତ
ସମ୍ମାନ ହିଲ ନିଜ ହାନେ ବିକ୍ଷ୍ୟ ପର୍ବତେଇ ଫିରିଯା ଚଲ । ଅନ୍ତର ସକ୍ରି
ଲେ ଆପନଙ୍କ ମୂଳେ ଗିଯା ମନୋବାଣ୍ଣିତ ଫଳ ପାଇଲେନ ।

ବିଷ୍ଣୁଶର୍ମୀ କହିଲେନ ଆର କି କହିବ ତାହା କହ । ରାଜନନ୍ଦନେ
ରା କହିଲେନ ତୋମାର ଅନୁଗୁହେତେ ରାଜବ୍ୟବହାର ଅବଗତ ହିଲାମ
ଆମରା ସୁଧୀହିଲାମ । ବିଷ୍ଣୁଶର୍ମୀ ବଲିଲେନ ଯଦ୍ୟାପି ଏହି ରୂପ ତଥାପି
ଆରଓ ଏଇକପ ହଉକ । ରାଜାସକ୍ଳେର ସମ୍ବନ୍ଧୀ ପରମାନନ୍ଦା ଏକ୍ୟ ହଉକ
ଆର ଜୟଶାଲିରଦେର ଅନୁକୁଳ ଆମୋଦ ହଉକ ଆର ସାଧୁ ଲୋକେରା
ନିରବଧି ବିପତ୍ତିରହିତ ହଉର ଆର ସୁକୃତିରଦେର ସମ୍ମ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର
ବାହୁକ ଆର ଗନିକାର ନ୍ୟାଯ ନୀତି ନିରଣ୍ଟର ବକ୍ଷହୁଲେତେ ଥାକିଯା
ନାଚିବେରଦେର ମୁଖୁୟନ କହନ ଏହି ପୁକ୍କାରେ ପୁତିଦିନ ମହୋଂସବ ହଉକ ।

ଇତି ହିତୋପଦେଶ ସମାପ୍ତ ।